

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ Ή ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ή ΤΙΜΩΡΙΑΣ¹**

**Έκθεση για την Ελλάδα²
(έγγραφο CPT/inf (2006)41 της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2006)**

.....

**Δ. Συνεργασία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων
με τις Ελληνικές αρχές**

5. Η πρόσβαση της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων στα ιδρύματα που επισκέφθηκε και οι πληροφορίες που της παρασχέθηκαν από τους εκπροσώπους των κρατικών αρχών για να εκπληρώσει το έργο της χαρακτηρίζονται γενικά καλές. Περαιτέρω, διαφάνηκε ότι οι προϊστάμενοι των κέντρων κράτησης είχαν ενημερωθεί για τη πιθανότητα να επισκεφθεί η Επιτροπή την Ελλάδα και γνώριζαν για την εντολή της.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επιθυμεί να εκφράσει τις ευχαριστίες της, για τη βοήθεια που παρασχέθηκε στα μέλη της αντιπροσωπείας που επισκέφθηκαν την Ελλάδα, προς τους πρέσβεις Α. Θεοδωρακόπουλο και Κ. Γιόβα του Υπουργείου Εξωτερικών, το στρατηγό Γρ. Μπαλάκο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, την κυρία Ε. Κατσιγαράκη του Υπουργείου Δικαιοσύνης, την κυρία Κ. Μαυρατζώτου του Υπουργείου Υγείας, τον κύριο Κ. Καραγάτσο του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και τον κύριο Βασίλειο Μακρή του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

6. Σε λίγες περιπτώσεις ήταν ανεπαρκείς και παραπλανητικές οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν επί τόπου στην Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων. Τούτο συνέβη για παράδειγμα στο κέντρο κράτησης στη Μυτιλήνη και στο αστυνομικό τμήμα Ομονοίας. Επίσης, οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν για τα ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών στον Πέπλο και στη Βέννα ήταν λανθασμένες: ειδικότερα η αντιπροσωπεία της Επιτροπής ενημερώθηκε στις 29 Αυγούστου 2005 ότι το κέντρο κράτησης του Πέπλου ήταν κλειστό λόγω ανακαίνισης ενώ όταν το επισκέφθηκε έξι ημέρες αργότερα κρατούνταν ήδη περισσότεροι από 100 αλλοδαποί και ήδη λειτουργούσε για κάποιο χρονικό διάστημα.

Σχετικά, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων **υπογραμμίζει την υποχρέωση της διάταξης του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρ-**

---

¹ Σημείωση της επιμελήτριας: έχει συσταθεί με τη Σύμβαση για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, που έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με το Ν. 1949/1991 (ΦΕΚ 83, τ. Α').

² Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επισκέφθηκε την Ελλάδα από τις 27 Αυγούστου έως τις 9 Σεπτεμβρίου 2005. Αφού συνέταξε έκθεση που απέστειλε στην Ελληνική κυβέρνηση, η τελευταία απαντώντας στις παρατηρήσεις της ζήτησε τη δημοσίευσή της.

Στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής συμμετείχαν οι: Marion Felice (επικεφαλής), Marija Definis Gojanovic, Petur Hauksson, Andrew Lehtmets, Vitolds Zahars, τους οποίους συνόδευαν από τη Γραμματεία της Επιτροπής οι Hugh Chetwynd και Marco Leidekker. Επίσης, στην αντιπροσωπεία συμμετείχαν ως ειδικοί εμπειρογνώμονες: η κυρία Barbara Ludwig, Αρχηγός της Αστυνομίας στο Καντόνι Schwyz στην Ελβετία και ο κύριος Alan Mitchell, Πρώην Διευθυντής του Κέντρου Υγείας των Φυλακών της Σκωτίας και ως διερμηνείς οι Teuta Barbullushi, Ελεονώρα Καμπά, Ρέα Φραγκοφίνου, Μαρία Λουκά – Χουβαρδά, Jonathan Markel, Αλέξανδρος Ζαφειρίου. Πληροφορίες για τα μέλη της αντιπροσωπείας δημοσιεύονται στο διαδίκτυο, στην ιστοσελίδα της Επιτροπής [www.cpt.coe.int/en/members .htm](http://www.cpt.coe.int/en/members.htm).

Αποσπασματική απόδοση της έκθεσης στην ελληνική: Έρικα Καλαντζή.

θρου 8 της Σύμβασης³, για την παροχή επίκαιρων πληροφοριών για τα κέντρα κράτησης.

7. Επίσης, η αρχή της συνεργασίας που προβλέπει η Σύμβαση επιβάλλει να αναληφθεί αποφασιστική δράση για τη βελτίωση της κατάστασης υπό το φως των συστάσεων της Επιτροπής.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι ελληνικές αρχές έχουν λάβει κάποια μέτρα σε συμμόρφωση με τις συστάσεις που διατύπωσε σε προηγούμενες επισκέψεις της (βλέπε σχετικά την παράγραφο 31 της παρούσας έκθεσης). Καλωσορίζει τα μέτρα που υιοθετήθηκαν, όμως απομένουν να υλοποιηθούν πολλές από τις συστάσεις της: οι αρχές οφείλουν να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για να αντιμετωπίσουν το συστηματικό έλλειμμα των σωφρονιστικών καταστημάτων και των εγκαταστάσεων κράτησης αλλοδαπών. Έτσι, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων υποχρεώνεται να επαναλάβει αρκετές από τις συστάσεις της, κάποιες από τις οποίες είναι πάγιες.

Υπό το φως του άρθρου 3 της Σύμβασης⁴ η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων καλεί τις ελληνικές αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη βελτίωση της κατάστασης λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις της.

Η Επιτροπή υποχρεούται να υπογραμμίσει ότι η συνεχής παράβλεψη των συστάσεων της από τις ελληνικές αρχές θα την αναγκάσει να εφαρμόσει τη διαδικασία που προβλέπει η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 10 της Σύμβασης⁵. Έχει ωστόσο την πεποίθηση ότι οι πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν σε απάντηση της παρούσας έκθεσης δεν θα καταστήσει αναγκαία την προσφυγή στην προαναφερόμενη διαδικασία.

Ε. Άμεσες παρατηρήσεις δυνάμει της παραγράφου 5 του άρθρου 8 της Σύμβασης⁶

8. Στις 9 Σεπτεμβρίου 2005, την τελευταία ημέρα της επίσκεψής της, η αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ανακοίνωσε άμεσα στις ελληνικές αρχές – κατ' εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου 5 του άρθρου 8 της Σύμβασης – τρεις παρατηρήσεις που αφορούν στην παροχή περαιτέρω πληροφοριών για τους ισχυρισμούς κακοποίησης κρατουμένων στο ειδικό κέντρο κράτησης αλλοδαπών στη Βέννα, τις απαράδεκτες συνθήκες κράτησης στα ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών στον Πέπλο και στη Μυτιλήνη και τις πολλαπλές ελλείψεις που διαπίστωσε στη Δικαστική Φυλακή της Χίου. Κάλεσε τις ελληνικές αρχές:

→ να υποβάλουν στην Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων έως τις 15 Οκτωβρίου 2005 πλήρη έκθεση για τους έντεκα αλλοδαπούς που ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν κακομεταχείριση στο ειδικό κέντρο κράτησης αλλοδαπών στη Βέννα, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων ιατρικής εξέτασης που να βεβαιώνει οιοδήποτε τραυματισμό φέρουν και να αξιολογεί γενικότερα την κατάσταση της υγείας τους,

→ να ενημερώσουν την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων έως τις 31 Οκτωβρίου 2005 για τις πρωτοβουλίες που ανέλαβαν για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης στα ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών στη Βέννα και στη Μυτιλήνη, συμπεριλαμβανομένων της βελτίωσης των εγκαταστάσεων υγιεινής, της πρόσβασης

---

³ Σημείωση της επιμελήτριας: «Το Μέρος οφείλει να παρέχει στην Επιτροπή τις ακόλουθες διευκολύνσεις για την εκπλήρωση του σκοπού της... β) πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τους τόπους όπου κρατούνται πρόσωπα, τα οποία έχουν στερηθεί την ελευθερία τους».

⁴ Σημείωση της επιμελήτριας: «Η Επιτροπή και οι αρμόδιες εθνικές αρχές του ενδιαφερόμενου Μέρους συνεργάζονται για την εφαρμογή της Σύμβασης αυτής».

⁵ Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 10 της Σύμβασης ορίζει: «Εάν το Μέρος δεν συνεργάζεται ή αρνείται να βελτιώσει την κατάσταση σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής, η τελευταία μπορεί, με πλειοψηφία των δύο τρίτων των μελών της και αφού δώσει τη δυνατότητα στο Μέρος να εκθέσει τις απόψεις του, να αποφασίσει να κάνει δημόσια δήλωση σχετικά με το θέμα αυτό».

⁶ Σημείωση της επιμελήτριας: «Εάν συντρέχει περίπτωση η Επιτροπή μπορεί να ανακοινώσει αμέσως τις παρατηρήσεις της στις αρμόδιες αρχές του ενδιαφερόμενου Μέρους».

σε υπηρεσίες φροντίδας της υγείας καθώς και σε παραγωγικές δραστηριότητες και δραστηριότητες σωματικής άσκησης και της επάνδρωσής τους με προσωπικό ειδικών δεξιοτήτων διαφόρων επιπέδων,

→ να ενημερώσουν την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων έως τις 15 Νοεμβρίου 2005 για τη μείωση των τροφίμων και τη βελτίωση των υλικών συνθηκών διαβίωσης, το προσωπικό, την παροχή και το καθεστώς πρόσβασης σε υπηρεσίες φροντίδας της υγείας, στη Δικαστική Φυλακή της Χίου.

9. Με επιστολές της 9^{ης} Νοεμβρίου 2005 και της 12^{ης} Ιανουαρίου 2006 οι Ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων για τα μέτρα που υιοθέτησαν αναφορικά με τις άμεσες παρατηρήσεις και άλλα ζητήματα που έθιξε η αντιπροσωπεία την τελευταία ημέρα της επίσκεψής της. Οι απαντήσεις των ελληνικών αρχών έχουν ληφθεί υπόψη στα σχετικά τμήματα της παρούσας έκθεσης.

II. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ

A. Υπηρεσίες Εφαρμογής του Νόμου

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

10. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επισκέφθηκε αρκετούς χώρους κράτησης που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (αστυνομικές διευθύνσεις και αστυνομικά τμήματα, κέντρα μεταγωγών, κέντρα κράτησης αλλοδαπών⁷), κάποιους για πρώτη φορά. Επίσης επισκέφθηκε εγκαταστάσεις της Ακτοφυλακής που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών που διαχειρίζονται από κοινού οι Νομαρχίες και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

11. Ο Κανονισμός που διέπει την κράτηση των ύποπτων εγκληματιών από την αστυνομία δεν έχει τροποποιηθεί από την προηγούμενη επίσκεψη που είχε πραγματοποιήσει η Επιτροπή το 2001. Όμως, η Επιτροπή με ικανοποίηση διαπίστωσε την έκδοση της από 4.7.2003 εγκυκλίου του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας για «τη μεταχείριση και τα δικαιώματα των κρατουμένων από τις αστυνομικές αρχές». Η εγκύκλιος υπενθυμίζει την υποχρέωση της αστυνομίας να προστατεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου όσων στερούνται την προσωπική τους ελευθερία και σχετικά αναφέρεται ειδικότερα τόσο στο ελληνικό όσο και στο διεθνές δίκαιο.

Ειδικότερα, η εγκύκλιος υπενθυμίζει ρητά την απαγόρευση χρήσης βίας, την υποχρέωση ενημέρωσης του κρατούμενου για τους λόγους της κράτησής του, για τα δικαιώματά του διαρκούς της κράτησης (συμπεριλαμβανομένων ειδικών ρυθμίσεων για όσους δεν κατανοούν την ελληνική γλώσσα). Επίσης, η εγκύκλιος επαναλαμβάνει το δικαίωμα των κρατουμένων να επικοινωνούν τηλεφωνικώς με τους συγγενείς τους ή άλλα πρόσωπα της επιλογής τους και να δέχονται *μεταξύ άλλων* επισκέψεις της οικογένειάς τους, μη κυβερνητικών οργανώσεων, διεθνών επιτροπών και ειδικότερα τονίζει το απόλυτο δικαίωμα επικοινωνίας με δικηγόρο. Επίσης, η εγκύκλιος υπενθυμίζει στους αστυνομικούς τις σοβαρές ποινικές και πειθαρχικές ευθύνες που συνεπάγεται η άσκηση βίας σε βάρος των κρατουμένων. Τέλος, καλεί τα όργανα της τάξης να είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένα όταν αντιμετωπίζουν «ευάλωτους» κρατούμενους στους οποίους συγκαταλέγονται οι ανήλικοι, οι αιτούντες άσυλο και οι αλλοδαποί γενικότερα. Η εγκύκλιος αποδεικνύει την αποφασιστικότητα του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας για το σεβασμό των δικαιωμάτων που πρέπει να απολαμβάνουν όσοι στερούνται την προσωπική τους ελευθερία.

---

⁷ Σημειώνεται ότι οι αλλοδαποί μπορεί να κρατούνται ως παράνομοι μετανάστες κατ' εφαρμογή διοικητικών μέτρων κράτησης σε αστυνομικά τμήματα, κέντρα κράτησης της αστυνομίας και «ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών». Για τα τελευταία αρμόδιες αρχές είναι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης σε συνεργασία με τις Νομαρχίες (κατά το χρόνο της επίσκεψης). Η αντιπροσωπεία της Επιτροπής επισκέφθηκε διάφορους τύπους καταστημάτων κράτησης. Για τα «ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών» βλέπε στη συνέχεια στο κεφάλαιο II.A.6 της παρούσας έκθεσης.

Δυστυχώς, τα ευρήματα της αντιπροσωπείας της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων κατά την επίσκεψη του 2005 ανέδειξαν ότι στην πράξη παραβιάζονται πολλά από τα προαναφερόμενα και επιπλέον ότι τα όργανα της τάξης συνεχίζουν να ασκούν εκτεταμένα βία σε βάρος όσων στερούνται την προσωπική τους ελευθερία.

2. Βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης

12. Όπως το 2001 οι περισσότεροι από τους κρατούμενους με τους οποίους συνομίλησε η αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ισχυρίστηκαν ότι είχαν υποστεί κακομεταχείριση από τα όργανα της τάξης. Η κακομεταχείριση που επικαλέστηκαν ότι υπέστησαν διαρκούς της ανάκρισης συνίσταται κυρίως σε κλωτσιές, γροθιές και κτυπήματα με κλομπ ή διάφορα άλλα αντικείμενα. Κάποιοι ισχυρίστηκαν ότι υπήρξαν θύματα υπερβολικής βίας κατά τη σύλληψη. Σε ορισμένες περιπτώσεις η κακομεταχείριση που επικαλέστηκαν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά βασανιστήρια.

13. Σε κάποιες περιπτώσεις οι γιατροί της αντιπροσωπείας της Επιτροπής διαπίστωσαν ότι ενδιαφερόμενοι έφεραν τραύματα που ανταποκρίνονταν στους ισχυρισμούς τους για κακομεταχείριση. Εν είδει παραδείγματος η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων εκθέτει τις ακόλουθες περιπτώσεις:

Στα κρατητήρια της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθηνών ένας κρατούμενος ισχυρίστηκε ότι οι αστυνομικοί τον κτύπησαν κατ' επανάληψη κατά τη σύλληψη και την κράτηση, τρεις ημέρες πριν την επίσκεψη της αντιπροσωπείας, στο πρόσωπο και στο πίσω μέρος των ποδιών με κλωτσιές, στο στομάχι με γροθιές και στην πλάτη με ραβδί. Ο ιατρός που συμμετείχε στην αντιπροσωπεία διαπίστωσε ότι έφερε *μεταξύ άλλων* οδυνηρό οίδημα, διαμέτρου δύο εκατοστών στην αριστερή περιοχή του κεφαλιού, μώλωπα μπλε – ιώδους χρώματος στο αριστερό βλέφαρο, μώλωπα κόκκινου – ιώδους χρώματος κάτω από το αριστερό μάτι, δύο παράλληλους γραμμικούς μώλωπες κόκκινου – ιώδους χρώματος και μήκους 6cm X 1cm στην αριστερή οσφυϊκή περιοχή, δύο γραμμικούς μώλωπες κόκκινου – ιώδους χρώματος στο μέσο της πλάτης, εκτεταμένο μώλωπα χρώματος σκούρου μπλε – ιώδους και διαστάσεων 10cm X 15cm στο μέσο και πίσω μέρος του ποδιού, παρόμοια πληγή αλλά μικρότερου μεγέθους στην κοιλότητα πίσω από το δεξί γόνατο, μώλωπα χρώματος μπλε – ιώδους και διαστάσεων 5cm X 7cm στο κάτω τμήμα του πίσω μέρους του αριστερού μηρού καθώς και οίδημα μήκους 5cm X 3cm πίσω από το αριστερό γόνατο.

Κάποιος άλλος κρατούμενος ισχυρίστηκε ότι τρεις ημέρες πριν την επίσκεψη της Επιτροπής τέσσερις αστυνομικοί, ένας εκ των οποίων με στολή, του κάλυψαν το κεφάλι με πλαστική σακούλα και τον κτύπησαν κατά την ανάκριση στα πόδια και στα χέρια, στην πλάτη και στο κεφάλι, με τη λαβή μιας σκούπας και με κλομπ. Η εξέτασή του από το γιατρό της αντιπροσωπείας αποκάλυψε οίδημα διαμέτρου 3cm στο πίσω μέρος του κεφαλιού, μώλωπα χρώματος ιώδους – πράσινου στο δεξί βλέφαρο, ξηρά γραμμική πληγή μήκους 1cm στο εσωτερικό γδαρσίματος στο εξωτερικό τμήμα του δεξιού φρυδιού, μώλωπα χρώματος ιώδους – πράσινου με γδάρισμα στο δεξί μάγουλο (περιοχή του ζυγωματικού), μώλωπα χρώματος ιώδους – πράσινου και διαστάσεων 3cm X 4cm μπροστά από το δεξί αυτί, διάφορους διάσπαρτους μώλωπες στην πλάτη, χρώματος ιώδους – πράσινου και διαστάσεων από 1cm X 2cm έως 3cm X 4cm, διάσπαρτα γραμμικά γδαρσίματα στα δύο χέρια και στους καρπούς, δύο παράλληλους μώλωπες χρώματος ιώδους – πράσινου και διαστάσεων 5cm X 1cm στην εσωτερική περιοχή του μπράτσου, μώλωπισμένη περιοχή, χρώματος ιώδους – πράσινου και διαστάσεων 10cm X 8cm που περιέβαλε εμφανή σκουρόχρωμα ίχνη στην εξωτερική πλευρά του δεξιού μηρού, παρόμοιους εμφανείς μώλωπες στον αριστερό μηρό καθώς και στη δεξιά και στην αριστερή γάμπα, ξηρές γρατζουνιές στα δύο γόνατα και στις δύο γάμπες, αποξηραμένο αίμα στο εξωτερικό τμήμα του δεξιού αυτιού (παραπονέθηκε για πόνο στο αυτί και για σφύριγμα με ήχο σαν του ανέμου καθώς και για αδυναμία να ακούσει). Η κατάσταση του δεξιού αυτιού υποδηλώνει ρήξη της μεμβράνης του τυμπάνου, που πιθανά προκλήθηκε από δυνατό κτύπημα στο αυτί.

Τρίτος κρατούμενος ισχυρίστηκε ότι τρεις ημέρες πριν την επίσκεψη της αντιπροσωπείας τρεις άντρες και μια γυναίκα αστυνομικός τον κτύπησαν διαρκούσης της ανάκρισης στο τμήμα ανηλίκων στον 3^ο όροφο. Ισχυρίστηκε ότι τον χτύπησαν και τον κλώτσησαν στα γεννητικά όργανα, στον σκαμπίλισαν, τον γρονθοκόπησαν και τον κτύπησαν με τη λαβή σκούπας και ένα βιβλίο στο κεφάλι, στο σώμα και στους γλουτούς. Η εξέτασή του από το γιατρό της αντιπροσωπείας αποκάλυψε ότι πονούσε και στους δύο ώμους, μώλωπα χρώματος ιώδους – πράσινου στο αριστερό βλέφαρο, μώλωπα χρώματος ιώδους – πράσινου και διαστάσεων 5cm X 6cm στον αριστερό γλουτό και διαστάσεων 7cm X 6cm στο δεξί γλουτό που περιέβαλε σκουρόχρωμο επίμηκες σημάδι. Παραπονέθηκε για πόνο στο αυτί, για σφύριγμα με ήχο σαν του ανέμου και για αδυναμία να ακούσει. Η κατάσταση του αριστερού αυτιού υποδηλώνει ρήξη της μεμβράνης του τυμπάνου, που προκλήθηκε πιθανά από δυνατό κτύπημα στο αυτί.

Στο Αστυνομικό Τμήμα Ομονοίας ένας κρατούμενος ισχυρίστηκε ότι μια νύχτα πριν την επίσκεψη της αντιπροσωπείας διάφοροι αστυνομικοί τον γρονθοκόπησαν και τον κτύπησαν με κλομπ στην πλάτη, στο στήρνο, στα χέρια και στα πόδια τόσο κατά τη σύλληψη όσο και κατά την προσαγωγή του στο αστυνομικό τμήμα. Η εξέτασή του από το γιατρό της αντιπροσωπείας αποκάλυψε μεταξύ άλλων δύο παράλληλα γραμμικά σημάδια κόκκινου χρώματος και ανώτατου μήκους 3cm στη μπροστινή και στην πίσω πλευρά του λαιμού, μώλωπα χρώματος κόκκινου – μπλε και διαστάσεων 4cm X 1cm στο στήρνο, πάνω από το δεξί στήθος, μώλωπα χρώματος κόκκινου μπλε και διαστάσεων 3cm X 1cm στον αριστερό ώμο, δύο παράλληλους γραμμικούς μώλωπες χρώματος κόκκινου μπλε και διαστάσεων 5cm X 1cm στο μέσο της εσωτερικής πλευράς του δεξιού μπράτσου, δύο μώλωπες χρώματος κόκκινου μπλε στην πλάτη, εκ των οποίων ο ένας διαμέτρου 3cm στη δεξιά πλευρά και ο άλλος διαστάσεων 6cm X 2cm στην αριστερά πλευρά, στην περιοχή της ωμοπλάτης, γραμμικούς μώλωπες χρώματος κόκκινου-μπλε και διαστάσεων 5cm X 1cm στο μέσο της μπροστινής πλευράς και στην εξωτερική περιοχή του μηρού καθώς και στον αριστερό μηρό.

Ένας άλλος κρατούμενος ισχυρίστηκε ότι κτυπήθηκε με κλομπ και γρονθοκοπήθηκε μια νύχτα την πριν την επίσκεψη της αντιπροσωπείας. Η εξέτασή του από το γιατρό της αντιπροσωπείας αποκάλυψε μώλωπα χρώματος μπλε και διαστάσεων 3cm X 1cm στην περιοχή του αριστερού ζυγωματικού, οίδημα στην αριστερή πλευρά του σαγονιού, πολλά παράλληλα γραμμικά σημάδια κόκκινου χρώματος και ανώτατου μήκους 3cm στην αριστερά και μπροστινή πλευρά του λαιμού, λίγους μικρότερους μώλωπες χρώματος μπλε στον αριστερό ώμο και στην αριστερή πλευρά της πλάτης, δύο παράλληλους γραμμικούς μώλωπες χρώματος μπλε και διαστάσεων 5cm X 1cm στο μπροστινό τμήμα του αριστερού και του δεξιού μηρού.

Ένας άλλος κρατούμενος που συνάντησε η αντιπροσωπεία ισχυρίστηκε ότι κατά την κράτησή του στο τμήμα συνοριακής φύλαξης του Σουφλίου τις προηγούμενες δύο ημέρες κάποιος υπάλληλος τον κλώτσησε στο πόδι, τον έβρεξε με κρύο νερό και στη συνέχεια τον εξανάγκασε να σταθεί για 13 ώρες τη νύχτα εμπρός από ανοικτό παράθυρο. Η εξέτασή του από το γιατρό της αντιπροσωπείας αποκάλυψε ότι έφερε οίδημα και μώλωπες στο γλουτό του αριστερού ποδιού.

14. Περαιτέρω, η αξιοπιστία των ισχυρισμών κακομεταχείρισης που επικαλέστηκαν οι κρατούμενοι που συνάντησε η αντιπροσωπεία επιβεβαιώνεται από τη στάση τους: εξέφρασαν φόβο κακοποίησης εάν τα ενδιαφερόμενα όργανα της τάξης ενημερώνονταν για την υποβολή σχετικής καταγγελίας στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων.

Συμπληρώνεται ότι η αντιπροσωπεία έλαβε γνώση πολυάριθμων ισχυρισμών για πρόσφατες περιπτώσεις κακομεταχείρισης από την αστυνομία στις φυλακές που επισκέφθηκε σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Έλαβε επίσης γνώση ισχυρισμών κακομεταχείρισης, που συνίστατο κυρίως σε λακτίσματα και κλωτσιές, από το προσωπικό που υπηρετεί στα τμήματα συνοριακής φύλαξης στον Ίασιμο και στο Τυχερό.

15. Στο κέντρο κράτησης παράνομων μεταναστών στο Ελληνικό (νέα δομή) η αντιπροσωπεία συναντήθηκε με άντρα που φαινόταν να είναι κινέζικης καταγωγής και κρατείτο για περίπου ενάμιση χρόνο χωρίς να μπορεί να επικοινωνήσει με κανέναν και

δημιουργούσε την εντύπωση ότι είχε αναπτύξει συμπτώματα σοβαρής πνευματικής διαταραχής. Συγκρατούμενοί του ενημέρωσαν την αντιπροσωπεία ότι το προσωπικό του κέντρου δεν ενδιαφερόταν για τον κρατούμενο που φρόντιζαν οι ίδιοι. Για παράδειγμα πλενόταν μόνον όταν τον οδηγούσαν στις εγκαταστάσεις υγιεινής και έτρωγε μόνον όταν τον ενθάρρυναν. Περαιτέρω, η αντιπροσωπεία ενημερώθηκε ότι αυτός ο κρατούμενος είχε τοποθετηθεί για πολλούς μήνες σε κελί – κλουβί (επιφάνειας 3,5 τετραγωνικών μέτρων).

Ερωτηθείς για το συγκεκριμένο κρατούμενο, ο διευθυντής του κέντρου ενημέρωσε αρχικά την αντιπροσωπεία ότι αγνοούσε την παρουσία του και εν συνεχεία ισχυρίστηκε ότι δεν ενέπιπτε στην αρμοδιότητά του.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ανησυχεί για τις συνθήκες κράτησης αυτού του κρατούμενου. Εκτιμά ότι συνιστά απάνθρωπη μεταχείριση αυτή η περίπτωση σοβαρής αμέλειας που προκαλούν η συμπεριφορά του προσωπικού των κρατητηρίων και η έλλειψη δομών για την παροχή υπηρεσιών φροντίδας της υγείας στο κέντρο.

Με επιστολή της 12^{ης} Ιανουαρίου 2006 οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι ο προαναφερόμενος κρατούμενος μεταφέρθηκε στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο του Κορυδαλλού στις 13 Οκτωβρίου 2005, αλλά οι απόπειρες διάγνωσης του προβλήματος της υγείας του απέβησαν άκαρπες λόγω της αδυναμίας του ψυχιάτρου να επικοινωνήσει μαζί του. Αυτή η απάντηση δεν είναι ικανοποιητική. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων θα ήθελε να ενημερωθεί για την κατάσταση αυτού του κρατούμενου.**

Περαιτέρω, η Επιτροπή συστήνει να αναληφθούν κατάλληλες πρωτοβουλίες για να αποφευχθούν παρόμοιες καταστάσεις στο μέλλον.

Οι πληροφορίες για κακομεταχείριση που συνέλεξε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων κατά την επίσκεψη που πραγματοποίησε το 2005 αποκαλύπτουν ότι είναι απαραίτητο να αναλάβουν οι ελληνικές αρχές αποφασιστική δράση για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Το μήνυμα της μηδενικής ανοχής όσον αφορά στην κακοποίηση των κρατουμένων πρέπει να καταστεί σαφές με κάθε πρόσφορο μέσο σε όλους τους αξιωματούχους εφαρμογής του νόμου όλων των βαθμίδων. Είναι απαραίτητο να ενημερωθούν με συγκεκριμένες δράσεις ότι η ελληνική κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να πατάξει την κακοποίηση όσων στερούνται την προσωπική τους ελευθερία. Το κράτος δικαίου περιλαμβάνει όχι μόνον την υιοθέτηση των κατάλληλων νομικών κανόνων αλλά επίσης τη λήψη των αναγκαίων μέτρων που διασφαλίζουν την εφαρμογή τους. Η προαναφερθείσα εγκύκλιος του Αρχηγού της Αστυνομίας του Ιουλίου 2003 αναφέρεται ρητά στις υποχρεώσεις της αστυνομίας και υπενθυμίζει στα όργανα της τάξης ότι παράβαση του νόμου συνεπάγεται ποινικές και πειθαρχικές κυρώσεις. Όμως συνεχίζεται η πρακτική της χρήσης βίας από την αστυνομία σε βάρος των κρατουμένων. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις ελληνικές αρχές να επιβεβαιώσουν με ηχηρό τρόπο το μήνυμα της μηδενικής ανοχής όσον αφορά στην κακοποίηση των κρατουμένων και να το ενισχύσουν με δήλωση του κατάλληλου πολιτικού επιπέδου.**

17. Όπως έχει ήδη αναφερθεί στις προηγούμενες εκθέσεις για την Ελλάδα είναι ουσιαστικής σημασίας να αντιμετωπίζουν τα όργανα της τάξης την κακομεταχείριση των κρατουμένων ως μη επαγγελματικό μέσο εκπλήρωσης των καθηκόντων τους καθώς και ως αδίκημα του ποινικού δικαίου. Επομένως, επιβάλλονται η εφαρμογή αυστηρών κριτηρίων επιλογής κατά την πρόσληψη των αστυνομικών και η παροχή της κατάλληλης επαγγελματικής κατάρτισης, τόσο κατά την εκπαίδευση όσο και διαρκούς της υπηρεσίας τους.

Στην απάντηση επί της έκθεσης που συνέταξε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων μετά την επίσκεψη που πραγματοποίησε στην Ελλάδα το 2001 οι ελληνικές αρχές περιέλαβαν ολοκληρωμένο κατάλογο με τα διάφορα μαθήματα των δικαιωμάτων του ανθρώπου που διδάσκονται οι αστυνομικοί και οι χωροφύλακες. Όμως, συχνά η θεωρία και η πράξη διαφέρουν και οι νέο-προσλαμβανόμενοι ενδέχεται να αντιμετωπίζουν δυσκολία στην εφαρμογή της θεωρίας στην πράξη. Γι' αυτό η Επι-

τροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων **συστήνει στις ελληνικές αρχές να εισάγουν τις έννοιες των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην πρακτική επαγγελματική κατάρτιση για καταστάσεις υψηλού κινδύνου, όπως είναι η σύλληψη και η ανάκριση των υπόπτων. Περαιτέρω, συστήνει την παροχή ειδικής κατάρτισης στους αστυνομικούς που είναι υπεύθυνοι για τη φύλαξη των κρατουμένων, αποδίδοντας έμφαση στην υποχρέωσή τους να τους φροντίζουν και στην ευθύνη που έχουν για όλους όσους στερούνται την προσωπική τους ελευθερία διαρκούσης της κράτησης στα αστυνομικά τμήματα.**

18. Ένα από τα πλέον αποτελεσματικά μέσα πρόληψης της κακοποίησης από τα όργανα της τάξης είναι η άμεση και ενδελεχής εξέταση από τις αρμόδιες αρχές όλων των στοιχείων που αποδεικνύουν παρόμοια μεταχείριση και η επιβολή πειθαρχικών και / ή ποινικών κυρώσεων όταν προκύπτουν συμπεριφορές παραβίασης της νομοθεσίας⁸. Η αντιμετώπιση αυτή θα έχει ισχυρές αποτρεπτικές συνέπειες. Αντίθετα, όταν οι αρμόδιες αρχές δεν αναλαμβάνουν αποτελεσματική δράση για την εξέταση των σχετικών καταγγελιών όσοι είναι επιρρεπείς στην κακοποίηση προσώπων που στερούνται την προσωπική τους ελευθερία αποκτούν την πεποίθηση ότι μπορούν να ενεργούν κατ' αυτόν τον τρόπο και να παραμένουν ατιμώρητοι.

Η καταγραφή μικρού αριθμού επίσημων καταγγελιών για κακομεταχείριση δεν αποτελεί κατ' ανάγκη αξιόπιστο οδηγό για την έκταση του προβλήματος. Πολλοί από τους κρατούμενους με τους οποίους συναντήθηκε η αντιπροσωπεία δήλωσαν ότι απέβη άκαρπη κάθε προσπάθειά τους να καταγγείλουν την κακομεταχείριση ενώπιον του δικαστή, στον οποίο παραπέμφθηκαν διαρκούσης της κράτησης ή όταν απολύθηκαν. Άλλοι δήλωσαν ότι ακόμα και οι δικηγόροι τους τους αποθάρρυναν από την υποβολή καταγγελίας με το σκεπτικό ότι δεν εξυπηρετεί το συμφέρον τους.

19. Όπως έχει ήδη υπογραμμίσει η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων σε προηγούμενες εκθέσεις για τους δικαστές και τους εισαγγελείς αποτελεί αξίωμα η ανάληψη της κατάλληλης δράσης όταν υπάρχουν ενδείξεις για κακομεταχείριση του κρατούμενου από την αστυνομία. Σχετικά, η **Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει για άλλη μια φορά στους εισαγγελείς / δικαστές να καταγράφουν εγγράφως τους ισχυρισμούς των υπόπτων που προσάγονται ενώπιόν τους και αφορούν κακομεταχείριση που υπέστησαν από τους αξιωματούχους εφαρμογής του νόμου, να διατάσσουν άμεσα ιατροδικαστική εξέταση και να προβαίνουν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την κατάλληλη διερεύνηση της υπόθεσης. Αυτή η προσέγγιση πρέπει να ακολουθείται σε κάθε περίπτωση ακόμα και όταν ο καταγγέλλων δεν φέρει εμφανή εξωτερικά τραύματα. Περαιτέρω, ακόμη και ελλείψει ρητών ισχυρισμών για κακομεταχείριση ο δικαστής / εισαγγελέας οφείλει να διατάσσει τη διενέργεια ιατροδικαστικής εξέτασης οποτεδήποτε έχει λόγους να πιστεύει ότι ο προσαχθείς ενώπιόν του μπορεί να είναι θύμα κακομεταχείρισης.**

Περαιτέρω, είναι αναγκαίο να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα που διασφαλίζουν ότι δεν αποθαρρύνονται από την υποβολή επίσημης καταγγελίας όσοι μπορεί να είναι θύματα κακομεταχείρισης από τους αξιωματούχους εφαρμογής του νόμου.

20. Περαιτέρω, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων θα εκτιμούσε να ενημερωθεί για τα στατιστικά στοιχεία της περιόδου 2004 – 2005 όσον αφορά στις ποινικές και στις πειθαρχικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν στους αστυνομικούς για υπερβολική ή παράνομη χρήση βίας καθώς και στον αριθμό των ένορκων διοικητικών εξετάσεων που διατάχθηκαν όπως επίσης και για τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν στην παρακολούθηση αυτών των περιπτώσεων.

---

⁸ Οι ισχυρισμοί για κακομεταχείριση των κρατουμένων στο ειδικό κέντρο κράτησης αλλοδαπών στη Βέννα αποτελούν περίπτωση για την οποία πρέπει να διαταχθεί παρόμοια άμεση διερεύνηση (βλέπε στη συνέχεια παραγράφους 52 έως 56 της έκθεσης).

Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη την επιστολή της 9^{ης} Νοεμβρίου 2005 με την οποία οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ότι διέταξαν τη διενέργεια ένορκης διοικητικής εξέτασης για τα ευρήματά της στα τμήματα συνοριακής φύλαξης (Φέρρες, Ίασμος, Σουφλί και Τυχερό) και στα ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών (Μυτιλήνη και Βέννα) **η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων θα εκτιμούσε την παροχή πληροφοριών για την έκβασή τους.**

21. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων τόνισε στο παρελθόν ότι μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά στην πρόληψη της κακομεταχείρισης των κρατουμένων και γενικότερα στη διασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών κράτησης οι μηχανισμοί επιθεώρησης των υπαγομένων στις υπηρεσίες εφαρμογής του νόμου εγκαταστάσεων κράτησης από ανεξάρτητη αρχή. Για να επιτελεί αποτελεσματικά το έργο της η αρχή αυτή πρέπει να επισκέπτεται συχνά και απροειδοποίητα τις προαναφερόμενες εγκαταστάσεις και να έχει τη δικαιοδοσία να συνομιλεί κατ' ιδίαν με τους κρατούμενους.

Στην απάντησή τους επί της έκθεσης για την επίσκεψη της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων στην Ελλάδα το 2001 οι ελληνικές αρχές αναφέρονται στο Συνήγορο του Πολίτη, στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και στις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Όμως, με εξαίρεση το Συνήγορο του Πολίτη που έχει ειδική εντολή οι υπόλοιπες οργανώσεις στις οποίες αναφέρονται δεν έχουν αρμοδιότητα ή εντολή να επισκέπτονται κέντρα κράτησης με τον τρόπο που περιγράφει η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων. Πράγματι, κατά την επίσκεψη του 2005, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων διαπίστωσε ότι κανένα ανεξάρτητο όργανο δεν επιθεωρεί τακτικά και με επιτόπιες επισκέψεις τα κρατητήρια που υπάγονται στην αρμοδιότητα των υπηρεσιών εφαρμογής του νόμου. Κατά συνέπεια, **η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις ελληνικές αρχές να υιοθετήσουν σύστημα τακτικών επισκέψεων στις εγκαταστάσεις των υπηρεσιών εφαρμογής του νόμου από ανεξάρτητη αρχή λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερόμενες παρατηρήσεις.**

3. Συνθήκες κράτησης

α. Εισαγωγή

22. Στις προηγούμενες επισκέψεις της στην Ελλάδα η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων διαπίστωσε ότι στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας δεν είναι εν γένει ικανοποιητικές οι συνθήκες κράτησης και σε κάποιες περιπτώσεις εκτίμησε ότι συνιστούσαν απάνθρωπη και / ή εξευτελιστική μεταχείριση. Πολλές από τις συστάσεις της στόχευαν στη βελτίωση των συνθηκών κράτησης, ιδίως όσον αφορά στον αριθμό και στο συνωστισμό των κρατουμένων στα κρατητήρια, στις υλικές συνθήκες και στο επίπεδο υγιεινής και προαυλισμού⁹. Τα ευρήματα της επίσκεψης του 2005 αποκαλύπτουν ότι δεν έχουν βελτιωθεί οι συνθήκες κράτησης στις εγκαταστάσεις που υπάγονται στον έλεγχο της Αστυνομίας και υπολείπονται κατά πολύ για να χαρακτηριστούν ικανοποιητικές.

β. Η κατάσταση στις εγκαταστάσεις που επισκέφθηκε η Επιτροπή

23. Αξίζει να υπομνησθεί ότι οι εγκαταστάσεις κράτησης που επισκέφθηκε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων έχουν σχεδιαστεί για τη βραχύχρονη κράτηση των υπόπτων διάπραξης ποινικών αδικημάτων. Όμως, η αντιπροσωπεία διαπίστωσε στην πράξη ότι αυτές οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούνται για τη μακράς διάρκειας κράτηση, (δηλαδή έως τρεις μήνες ή κατά περίπτωση περισσότερο), κυρίως των παράνομων μεταναστών.

---

⁹ Βλέπε μεταξύ άλλων CPT/Inf (94) 20, παράγραφος 88, CPT/Inf (2001) 18, Μέρος I, παράγραφοι 44 έως 46, CPT/Inf (2001) 18, Μέρος II, παράγραφος 40 και CPT/Inf (2002) 18, παράγραφοι 36 έως 39 σε www.cpt.coe.int/en/states/grc.htm.

ι) Αστυνομικές διευθύνσεις και αστυνομικά τμήματα

24. Γενικά, χαρακτηρίζονται αποδεκτές οι συνθήκες για βραχύχρονη κράτηση στην αστυνομική διεύθυνση Αθηνών (3^{ος} όροφος – Τμήμα Ανηλίκων) και στις αστυνομικές διευθύνσεις Χίου¹⁰, Κερκύρας και Κομοτηνής. Τα κελιά διαθέτουν τεχνητό φως και εξαερισμό και επαρκή πρόσβαση σε φυσικό φως. Ήσαν καθαρά και ευλόγως επισκευασμένα. Περαιτέρω, ήταν διαθέσιμος ο κατάλληλος ρουχισμός και εξοπλισμός για τον ύπνο των κρατουμένων (βάσεις, κρεβάτια και / ή στρώματα και καθαρές κουβέρτες). Όμως, απαιτούνται επιπλέον βασικές εργασίες επισκευής για τη λειτουργία των λουτρών (ντους) και του φωτισμού. Το μικρό κελί (επιφάνειας μικρότερης των τεσσάρων τετραγωνικών μέτρων) στο αστυνομικό τμήμα της Κομοτηνής πρέπει να χρησιμοποιείται για ιδιαίτερα βραχύχρονες κρατήσεις.

Τα κελιά στο αστυνομικό τμήμα της Αλεξανδρούπολης δεν έχουν πρόσβαση σε φυσικό φωτισμό και ο χώρος με τις τουαλέτες χαρακτηρίζεται ανθυγιεινός. Οι συνθήκες στην αστυνομική διεύθυνση Μυτιλήνης θα ήσαν αποδεκτές εάν ο χώρος κράτησης ήταν καθαρός, εάν παρέχονταν καθαρές κουβέρτες, εάν βελτιωνόταν ο φωτισμός και αν ήταν πιο ευρύχωρες οι τουαλέτες¹¹. Η αντιπροσωπεία ενημερώθηκε ότι σύντομα αναμένεται να μετεγκατασταθούν σε νέα κτίρια το αστυνομικό τμήμα της Αλεξανδρούπολης και εντός ενός έτους η Αστυνομική Διεύθυνση Μυτιλήνης.

Στην Αστυνομική Διεύθυνση Αθηνών (7^{ος} όροφος) και στο αστυνομικό τμήμα της Δραπετσώνας οι υλικές συνθήκες φαίνεται να έχουν βελτιωθεί από την επίσκεψη του 2001. Όμως, πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες στον τομέα της καθαριότητας και να εξασφαλιστεί η παροχή ειδών προσωπικής υγιεινής στις κρατούμενες.

Οι συνθήκες στην Αστυνομική Διεύθυνση Αθηνών δεν είναι κατάλληλες για τη μακρόχρονη κράτηση, εξαιτίας, *μεταξύ άλλων*, της αδυναμίας προαυλισμού. Η αντιπροσωπεία σημειώνει ότι τον Αύγουστο του 2005 κρατούνταν 55 άτομα για περισσότερες από τρεις ημέρες και ένα άτομο για είκοσι δύο ημέρες. Ο συνωστισμός στα κρατητήρια αποτελεί πάγιο πρόβλημα. Διαφάνηκε ότι το αστυνομικό τμήμα της Δραπετσώνας χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για την κράτηση μεταναστών και κάποιες φορές για παρατεταμένες περιόδους. Ενώ είναι ενταγμένη στο χώρο των κρατητηρίων σκεπαστή αίθουσα για τη φυσική άσκηση των κρατουμένων τόσο στην πτέρυγα των αντρών όσο και στην πτέρυγα των γυναικών δεν υπήρχε η δυνατότητα δραστηριοτήτων ούτε έντυπα (βιβλία, εφημερίδες κλπ), τηλεόραση ή άλλη δυνατότητα ψυχαγωγίας.

Στο αστυνομικό τμήμα της Κυψέλης η ανακαίνιση από την επίσκεψη του 2001 βελτίωσε τις συνθήκες στα κρατητήρια του υπογείου. Όμως, είναι ανεπαρκής τόσο ο φυσικός όσο και ο τεχνητός φωτισμός και ο εξαερισμός υπολειτουργεί. Υπολείπεται επίσης σε συνθήκες διατήρησης της καθαριότητας και υγιεινής. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ανησυχεί επειδή οι μετανάστες κρατούνται σε κελιά για περίοδο έως τριών μηνών χωρίς να έχουν πρόσβαση σε προαυλισμό ή σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Η κατάσταση αυτή είναι απαράδεκτη.

25. Οι συνθήκες κράτησης στο αστυνομικό τμήμα Ομονοίας της Αθήνας ήσαν άθλιες. Τα κρατητήρια, που βρίσκονται στον πρώτο όροφο, αποτελούνται από έξι διμερίσματα – κελιά και επίσημα έχουν χωρητικότητα 34 ατόμων (27 άντρες σε πέντε κελιά και 7 γυναίκες σε ένα κελί). Δεν υπήρχε κουδούνι ούτε βρίσκονταν αστυνόμοι

---

¹⁰ Η αντιπροσωπεία επισκέφθηκε τις νέες εγκαταστάσεις της αστυνομικής διεύθυνσης Χίου που πρόκειται να λειτουργήσουν το 2006. Οι νέες εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν ευρύχωρα κρατητήρια και μικρό χώρο προαυλισμού. Η αντιπροσωπεία διατύπωσε κάποιες αρχικές παρατηρήσεις για τη διαρρύθμιση και τη χρήση των κελιών καθώς και κάποιες επιφυλάξεις για τη χρήση ενός κελιού χωρίς παράθυρα που βρίσκεται ακριβώς εκτός του κυρίου χώρου των κελιών, σημειώνοντας ότι είναι εντελώς ακατάλληλο για την κράτηση ανηλίκων. Με τον κατάλληλο εξοπλισμό και υπό στενή επιτήρηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη βραχύχρονη κράτηση βίαιων / μεθυσμένων κρατούμενων προκειμένου να ηρεμήσουν.

¹¹ Η αντιπροσωπεία σημείωσε ότι υπολείπονται κατά πολύ για να χαρακτηριστούν ιδανικές οι συνθήκες εργασίας του προσωπικού φύλαξης και σε κάθε περίπτωση δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του επαγγελματικού εργασιακού περιβάλλοντος.

στο χώρο των κελιών ή στον ίδιο όροφο. Παρά τις αρνήσεις των ανώτερων αξιωματικών υπηρεσίας, η αντιπροσωπεία διαπίστωσε από τα αρχεία και από συνεντεύξεις με τους κρατούμενους και το προσωπικό ότι συχνά κρατούνται στα κελιά πλέον των 40 ατόμων και περιστασιακά διανυκτερεύουν περισσότεροι από 50 κρατούμενοι. Για παράδειγμα, οι επτά κρατούμενοι στο ένα κελί που έχει εμβαδό 20,5 τετραγωνικά μέτρα (με επτά κτιστές βάσεις κρεβατιών) εξήγησαν στην αντιπροσωπεία πως μόνον τρεις ημέρες νωρίτερα στοιβάχτηκαν και διανυκτέρευσαν στο κελί άλλοι οκτώ κρατούμενοι στους οποίους δεν δόθηκαν στρώματα ή κουβέρτες.

Ο φυσικός φωτισμός ήταν ανύπαρκτος και το τεχνητό φως ακατάλληλο με αποτέλεσμα τα κελιά να είναι ημι-σκοτεινά. Η ατμόσφαιρα ήταν ζεστή και υγρή και δεν υπήρχε φρέσκος αέρας. Ο εξαερισμός λειτουργούσε όταν η αντιπροσωπεία επισκέφτηκε το αστυνομικό τμήμα: ήταν ιδιαίτερα θορυβώδης και φαινόταν αναποτελεσματικός. Υποβλήθηκαν πολλά παράπονα για έλλειψη τροφής και νερού και κάποιες γυναίκες κρατούμενες ισχυρίστηκαν ότι έπρεπε να πίνουν νερό από τις εγκαταστάσεις υγιεινής. Είναι κοινόχρηστες οι εγκαταστάσεις υγιεινής (τουαλέτες και λουτρά) για τους κρατούμενους στην πτέρυγα των αντρών: πολλοί κρατούμενοι παραπονέθηκαν για την αδυναμία πρόσβασης στις τουαλέτες τη νύχτα (μόνον ένα κελί διαθέτει τουαλέτα και λουτρό, αλλά τα είδη υγιεινής είναι σπασμένα). Γενικότερα, τα κρατητήρια ήταν βρώμικα, ιδιαίτερα πνιγνά και ερειπωμένα.

Η πλειοψηφία των κρατουμένων σε αυτό το αστυνομικό τμήμα ήταν μετανάστες και η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συνάντησε τέσσερις κρατούμενους που βρίσκονταν εκεί για περισσότερες από 75 ημέρες. Η διαβίωση σε παρόμοιες συνθήκες για διάστημα έως τριών μηνών χωρίς πρόσβαση σε προαυλισμό ή σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες μπορεί να χαρακτηριστεί απάνθρωπη και / ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Στο γραφείο κρατουμένων, στον όροφο που βρίσκεται επάνω από τα κρατητήρια, η αντιπροσωπεία παρατήρησε ότι ένα ζευγάρι χειροπέδες ήταν κρεμασμένο στα μεταλλικά πόδια καθίσματος που βρίσκεται κατά μήκος του τοίχου. Κρατούμενος με χειροπέδες μπορεί να είχε αναγκαστεί είτε να ξαπλώσει στο πάτωμα είτε να καθίσει λυγισμένος σε μη άνετη στάση. **Δεν υπάρχει δικαιολογία για την τοποθέτηση χειροπέδων σε αυτόν το χώρο.**

Στο Κέντρο Μεταγωγών του Πειραιά οι χώροι ήταν βρώμικοι, κατάσταση που έχει ήδη επισημανθεί σε πολλές προηγούμενες εκθέσεις της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων. Με την από 12.1.2006 επιστολή της ελληνικής κυβέρνησης η Επιτροπή ενημερώθηκε με ικανοποίηση ότι το κέντρο αυτό δεν λειτουργεί πλέον.

ii) Τμήματα συνοριακής φύλαξης

27. Οι συνθήκες διαβίωσης στα τμήματα συνοριακής φύλαξης ήταν εν γένει αποδεκτές για σύντομες περιόδους κράτησης. Στο Τυχερό τα δύο κελιά (επιφάνειας 35 τετραγωνικών μέτρων) είχαν επαρκή πρόσβαση σε φυσικό φως, διέθεταν ικανοποιητικό εξαερισμό καθώς και στρώματα και κουβέρτες. Όμως, δεν ήταν καθαροί και δεν διέθεταν επαρκή φωτισμό οι χώροι των εγκαταστάσεων υγιεινής (τουαλέτες και λουτρά). Στο Σουφλί, τα δύο κελιά (επιφάνειας 54 τετραγωνικών μέτρων) διαθέτουν κτιστά κρεβάτια με 16 στρώματα και καθαρές κουβέρτες. Η πρόσβαση στον εξαερισμό και στο φυσικό φως ήταν επαρκής και γενικά οι χώροι υγιεινής ήταν καθαροί. Στον Ίασμο, τα δύο κελιά (επιφάνειας 15 και 20 τετραγωνικών μέτρων αντίστοιχα) είχαν επαρκή πρόσβαση σε φυσικό φωτισμό και εξαερισμό, αλλά οι χώροι υγιεινής δεν ήταν καθαροί.

Οι εγκαταστάσεις του τμήματος συνοριακής φύλαξης των Φερρών έχουν βελτιωθεί σημαντικά από την τελευταία επίσκεψη της Επιτροπής το 1999. Τα δύο κελιά, ένα για τους άντρες (επιφάνειας 45 τετραγωνικών μέτρων) και ένα για τις γυναίκες (επιφάνειας 29 τετραγωνικών μέτρων) εξαερίζονταν επαρκώς και είχαν πρόσβαση στο φυσικό φως. Όμως οι χώροι υγιεινής δεν ήταν καθαροί. Η αντιπροσωπεία σημείωσε επίσης ότι στους δέκα πέντε κρατούμενους που βρίσκονταν στο σταθμό κατά το χρόνο της επίσκεψης είχαν διατεθεί μόλις 12 στρώματα. Ενημερώθηκε ότι τα υπόλοιπα δύο

κελιά χρησιμοποιούνται ως αποθηκευτικός χώρος. Στην κατάσταση που βρίσκονται τα κελιά αυτά είναι εντελώς ακατάλληλα για να χρησιμοποιηθούν ως κρατητήρια.

Η αντιπροσωπεία σημείωσε την έλλειψη εγκαταστάσεων θέρμανσης στους χώρους κράτησης στις Φέρρες και στον Ίασμο και **η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επιθυμεί να ενημερωθεί για τις ρυθμίσεις θέρμανσης αυτών των εγκαταστάσεων κατά τους χειμερινούς μήνες.**

Η αντιπροσωπεία παρατήρησε ότι στα τμήματα συνοριακής φύλαξης του Ιάσμου και των Φερρών μπορεί να κρατούνται έως τρεις μήνες παράνομοι μετανάστες, κυρίως οικογένειες και παιδιά. Δεδομένης της έλλειψης των κατάλληλων εγκαταστάσεων και δομών σε αυτά τα τμήματα συνοριακής φύλαξης, συμπεριλαμβανομένων των μη καταρτισμένων αστυνομικών, κανείς δεν πρέπει να κρατείται σε αυτά για περισσότερες από λίγες ημέρες¹².

iii) Κέντρα κράτησης αλλοδαπών

28. Η αντιπροσωπεία επισκέφτηκε τα κρατητήρια παράνομων μεταναστών στο Ελληνικό, που αποτελούνται από δύο χωριστές πτέρυγες: τις παλαιές και τις νέες εγκαταστάσεις δυναμικότητας 75 και 123 κρατούμενων αντίστοιχα. Κατά το χρόνο της επίσκεψης στις δύο πτέρυγες βρίσκονταν 60 και 117 κρατούμενοι αντίστοιχα. Οι υλικές συνθήκες στις παλαιές εγκαταστάσεις ήταν όμοιες με αυτές που περιγράφονται στις προηγούμενες εκθέσεις της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, εκτός από την καλοδεχούμενη διαμόρφωση βάσεων στα κελιά για την τοποθέτηση των στρωμάτων.

29. Το κέντρο κράτησης στο Ελληνικό (νέα πτέρυγα) έχει επτά κελιά. Στα έξι από αυτά, επιφάνειας 32 τετραγωνικών μέτρων το καθένα, έχουν τοποθετηθεί δέκα οκτώ κρεβάτια και στο έβδομο, επιφάνειας 21 τετραγωνικών μέτρων, δώδεκα κρεβάτια. Η αναλογία χώρου για κάθε κρατούμενο είναι ιδιαίτερα ανεπαρκής. Γενικά τα κελιά έχουν κατάλληλο φωτισμό και επαρκή εξαερισμό. Όμως, πολλά στρώματα πρέπει να αντικατασταθούν. Επιπλέον, δεν είναι διαθέσιμες υπηρεσίες καθαρισμού των κρεβατιών. Περαιτέρω, οι εγκαταστάσεις υγιεινής βρίσκονται εκτός των κελιών, με αποτέλεσμα να απαιτείται συνοδεία αστυνομικού για κάθε επίσκεψη και πολλοί κρατούμενοι παραπονέθηκαν για την προβληματική πρόσβαση. Η ανυπαρξία δραστηριοτήτων για τους κρατούμενους και η έλλειψη παροχής υπηρεσιών φροντίδας της υγείας αποτελεί το σοβαρότερο μειονέκτημα αυτού του κέντρου, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κρατούμενοι διαμένουν σ' αυτό έως τρεις ή και περισσότερους μήνες.

Η αντιπροσωπεία επισκέφθηκε επίσης ένα κελί – κλουβί επιφάνειας 3,5 τετραγωνικών μέτρων του οποίου η χρήση δεν ήταν σαφής. Κελί παρόμοιων διαστάσεων μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο για ιδιαίτερα σύντομη περίοδο κράτησης. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επιθυμεί να ενημερωθεί για το σκοπό αυτού του κελιού καθώς και για τη συχνότητα χρήσης του**¹³.

iv) Κρατητήρια του Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών

30. Οι εγκαταστάσεις κράτησης στο νέο διεθνή αερολιμένα Αθηνών αποτελούνται από ένα δωμάτιο για βραχεία κράτηση, επιφάνειας 5 τετραγωνικών μέτρων, που βρίσκεται στην αίθουσα αναχωρήσεων, ένα χώρο κράτησης τριών δωματίων και τριών κοιτώνων και ένα κτίσμα με εννέα κελιά. Οι τελευταίες δύο εγκαταστάσεις βρίσκονται στα νέα κτίρια της αστυνομίας, ενάμιση χιλιόμετρο μακριά από το αεροδρόμιο. Οι συνθήκες στους χώρους κράτησης είναι κατάλληλες. Τα δωμάτια και οι κοιτώνες έχουν πρόσβαση σε επαρκή φυσικό φωτισμό και εξαερισμό, διατίθενται καθαρά κλινοσκεπάσματα και είναι ικανοποιητικές οι εγκαταστάσεις υγιεινής (χωριστές για άντρες και γυναίκες). Όμως, δεν υπάρχει χώρος προαυλισμού, σημαντική έλλειψη δεδομένης της διάρκειας της κράτησης σε αυτόν το χώρο.

¹² Για την απάντηση της Ελληνικής κυβέρνησης βλέπε στη συνέχεια.

¹³ Για την απάντηση της Ελληνικής κυβέρνησης βλέπε στη συνέχεια.

Οι συνθήκες στο χωριστό κτίσμα υπάγονται στην αρμοδιότητα της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων. Κάθε κελί, επιφάνειας 9,5 τετραγωνικών μέτρων, έχει τη δυνατότητα φιλοξενίας πέντε ατόμων, ήδη υψηλό ποσοστό. Από το αρχείο καταγραφής των κρατουμένων προκύπτει ότι στην πράξη φιλοξενήθηκαν σε αυτά τα κελιά έξη ή ακόμα και εννέα κρατούμενοι, όπως για παράδειγμα το Μάιο και τον Ιούνιο του 2005. Η προσεκτική εξέταση των κελιών αυτών αναδεικνύει ότι αρχικά είχαν σχεδιαστεί για την κράτηση ενός προσώπου αφού σε καθένα από αυτά υπήρχε μόνον ένα τσιμεντένιο κρεβάτι. Σίγουρα, σε παρόμοια κελιά δεν πρέπει να διανυκτερεύουν περισσότεροι από τρεις κρατούμενοι, κατά προτίμηση δε όχι περισσότεροι από δύο. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής βρίσκονται εκτός των κελιών και αρκετοί κρατούμενοι παραπονέθηκαν στην αντιπροσωπεία ότι οι φρουροί δεν ανταποκρίνονται άμεσα στο αίτημά τους για επίσκεψη των χώρων υγιεινής. Επίσης, φαίνεται να είναι εξαιρετικά περιορισμένη η πρόσβαση στα ντους και πέντε κρατούμενοι στο ίδιο κελί ισχυρίστηκαν ότι δεν είχαν τη δυνατότητα προσωπικής καθαριότητας για διάστημα επτά ημερών – η αφόρητη ζέστη και η δυσωδία του ιδρώτα καθιστούν αξιόπιστους τους ισχυρισμούς τους. Η αντιπροσωπεία συνάντησε επίσης έναν άντρα που είχε διαμείνει για ενάμιση μήνα σε ένα από τα κελιά χωρίς να αλλάξει ρούχα, χωρίς να έχει πρόσβαση σε φρέσκο αέρα ούτε τη δυνατότητα φυσικής άσκησης ή πρόσβασης σε παραγωγικές δραστηριότητες. Αυτή η μεταχείριση είναι απαράδεκτη.

γ. Αξιολόγηση

31. Οι ελληνικές αρχές καταβάλουν προσπάθειες για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης στα αστυνομικά τμήματα, όπως αποδεικνύουν η πρόσφατη ανοικοδόμηση νέων εγκαταστάσεων στη Χίο και οι βελτιώσεις άλλων αστυνομικών τμημάτων. Όμως, σε κάποια αστυνομικά τμήματα οι συνθήκες κράτησης συνεχίζουν να είναι απαράδεκτες παρά τις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, που υπογραμμίζουν κατάφωρες ελλείψεις. Είναι ανάγκη να διασφαλισθούν οι κατάλληλες συνθήκες κράτησης σε όλες τις εγκαταστάσεις περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας που υπάγονται στην αρμοδιότητα της αστυνομίας.

Όπως αναφέρεται σε προηγούμενες εκθέσεις της Επιτροπής για τις επισκέψεις στην Ελλάδα, σε εγκαταστάσεις όπως οι προ-περιγραφείσες είναι απαράδεκτες οι ρυθμίσεις κράτησης κυρίως για όσους στερούνται την προσωπική τους ελευθερία για εβδομάδες. Οι συνθήκες στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας είναι συχνά – αλλά όχι κατά κανόνα – ακατάλληλες για παρατεταμένες περιόδους κράτησης. Άρα, οι μετανάστες δεν πρέπει να κρατούνται επί μακρό, αλλά να μεταφέρονται σε χώρους που παρέχουν δομές και δραστηριότητες ανάλογες του καθεστώτος τους.

Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 3 και 10¹⁴ της Σύμβασης η **Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων καλεί τις Ελληνικές αρχές να αναλάβουν αποφασιστική δράση για την εφαρμογή των παρακάτω συστάσεων στους χώρους που επισκέφθηκε και εφόσον είναι αναγκαίο και σε άλλες εγκαταστάσεις.**

32. Τα κελιά πρέπει να έχουν εύλογη επιφάνεια για τον αριθμό των κρατουμένων που πρόκειται να φιλοξενήσουν. Για παράδειγμα σε κελιά επιφάνειας 10 τετραγωνικών μέτρων, όπως είναι αυτά της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθηνών και του Αεροδρομίου, δεν μπορεί να διανυκτερεύουν περισσότεροι των δύο κρατούμενων και σε καμιά περίπτωση περισσότεροι των τριών. Στα κελιά που φιλοξενούν πολλούς κρατούμενους πρέπει να διασφαλίζεται ζωτικός χώρος επιφάνειας τεσσάρων τετραγωνικών μέτρων για καθέναν από αυτούς. Τα κελιά πρέπει να έχουν κατάλληλο φωτισμό

---

¹⁴ Σημείωση της επιμελήτριας: το άρθρο 10 της Σύμβασης ορίζει: «1. Μετά από κάθε επίσκεψη, η Επιτροπή συντάσσει έκθεση για τα γεγονότα που διεπίστωσε κατά τη διάρκεια της λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παρατηρήσεις, οι οποίες ενδεχομένως έχουν διατυπωθεί από το συμβαλλόμενο μέρος. Διαβιβάζει σ' αυτό την έκθεσή της, που περιέχει συστάσεις, τις οποίες κρίνει απαραίτητες. Η Επιτροπή μπορεί να αρχίσει διαβουλεύσεις με το μέρος για να υποδείξει, εάν υπάρχει ανάγκη, βελτιώσεις στην προστασία των προσώπων, που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους».

(δηλαδή επαρκή για διάβασμα, εξαιρουμένων των ωρών του ύπνου) και εξαερισμό και κατά προτίμηση φυσικό φωτισμό. **Υπό το φως των ανωτέρω παρατηρήσεων η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει να επανεξεταστεί η κατάσταση όσον αφορά στη χωρητικότητα των κελιών, στο φωτισμό και στον εξαερισμό.**

Τα κελιά πρέπει να είναι εξοπλισμένα με μέσα ανάπαυσης (για παράδειγμα με καρέκλες ή τραπέζια) και στους κρατούμενους που διανυκτερεύουν πρέπει να διατίθενται καθαρά στρώματα και κλινοσκεπάσματα καθώς και σεντόνια τους καλοκαιρινούς μήνες. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων καλεί τις Ελληνικές αρχές να συμμορφωθούν με αυτές τις πάγιες συστάσεις και να παρέχουν σε όλους τους κρατούμενους που διανυκτερεύουν σε χώρους κράτησης καθαρά στρώματα και κλινοσκεπάσματα (και σεντόνια τους καλοκαιρινούς μήνες). Είναι αυτονόητο ότι πρέπει να υπάρξουν ρυθμίσεις για τον καθαρισμό των στρωμάτων και των κλινοσκεπασμάτων σε κατάλληλα διαστήματα.**

Τα κελιά πρέπει να διατηρούνται σε ικανοποιητική κατάσταση και να πληρούν τις συνθήκες της καθαριότητας και της υγιεινής. Στους κρατούμενους πρέπει να διασφαλίζεται η δυνατότητα εξυπηρέτησης των φυσικών αναγκών τους σε χώρους αξιοπρεπείς και καθαρούς και να παρέχονται κατάλληλες εγκαταστάσεις για την καθαριότητα του σώματος. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής πρέπει να εξασφαλίζουν το κατάλληλο επίπεδο ιδιωτικότητας. Κατά συνέπεια, **η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει την έκδοση σαφών οδηγιών ώστε να διασφαλισθούν η διατήρηση εύλογου επιπέδου καθαριότητας στα κελιά και στις εγκαταστάσεις υγιεινής και η άμεση πρόσβαση των κρατουμένων στις εγκαταστάσεις υγιεινής ανά πάσα στιγμή. Οι κρατούμενοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να πλένουν και, ανάλογα με την περίπτωση, να αλλάζουν τα ρούχα τους και να εξυπηρετούν τις ανάγκες της προσωπικής τους καθαριότητας. Σε όσους κρατούνται για παρατεταμένες περιόδους πρέπει να παρέχονται τα βασικά είδη υγιεινής (όπως σαπούνι και πετσέτα, οδοντόκρεμα κλπ).**

Περαιτέρω, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει να παρέχεται η δυνατότητα καθημερινής φυσικής άσκησης σε ανοικτό χώρο σε καθέναν που κρατείται για 24 ή για περισσότερες ώρες.

33. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων υπενθυμίζει ότι πρέπει να παρέχονται στους κρατούμενους άμεση πρόσβαση σε πόσιμο νερό και σίτιση σε κατάλληλες ώρες, συμπεριλαμβανομένου ενός τουλάχιστον πλήρους γεύματος (δηλαδή τροφή θρεπτικότερη από ένα σάντουιτς) ημερησίως. Γενικά, τα ευρήματα της επίσκεψης του 2005 επιβεβαίωσαν ότι είναι επαρκής η σίτιση των κρατουμένων. Όμως διαπιστώθηκε ότι σε κάποια αστυνομικά τμήματα δεν είναι τακτική η σίτιση των κρατουμένων και ότι προσφέρονται κρύα τα ζεστά γεύματα. Από την άλλη πλευρά, σε πολλές από τις εγκαταστάσεις που επισκέφθηκε η Επιτροπή αποτελεί πηγή ανησυχίας η πρόσβαση σε πόσιμο νερό.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει να εκδοθούν σαφείς οδηγίες ώστε να διασφαλισθούν η κατάλληλη σίτιση των κρατουμένων σε τακτά χρονικά διαστήματα (συμπεριλαμβανομένου ενός τουλάχιστον πλήρους γεύματος ημερησίως) και η άμεση πρόσβασή τους σε πόσιμο νερό ανά πάσα στιγμή.

34. Τέλος, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις ελληνικές αρχές να αναλάβουν άμεσα πρωτοβουλίες για την κατάργηση της πρακτικής της παρατεταμένης κράτησης, ειδικά των παράνομων αλλοδαπών, στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας. Οι παράνομοι αλλοδαποί πρέπει να κρατούνται σε κέντρα ειδικά διαμορφωμένα γι' αυτόν το σκοπό λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια που κατ' επανάληψη προάγει η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων.

δ. Το ειδικό κέντρο κράτησης στην οδό Πέτρου Ράλλη

35. Η αντιπροσωπεία είχε την ευκαιρία να επισκεφθεί αυτές τις νέες εγκαταστάσεις που βρίσκονται στην Αθήνα και έχουν χωρητικότητα 180 κρατουμένων εκκρεμότητας της μεταγωγής τους ανά τη χώρα και περίπου 380 κρατουμένων που στερούνται την προσωπική τους ελευθερία για μέγιστη περίοδο τριών μηνών δυνάμει διοικητικών αποφάσεων κράτησης. Κατά την επίσκεψη της Επιτροπής το κέντρο αυτό δεν είχε αρχίσει να λειτουργεί.

Οι 560 κρατούμενοι θα τοποθετούνται σε δύο διαφορετικές πτέρυγες που βρίσκονται στο δεύτερο και στον τρίτο όροφο του κτιρίου (200 και 180 στο δεύτερο όροφο και 180 στον τρίτο όροφο). Ο δεύτερος όροφος προορίζονται κατά το ήμισυ για τη βραχεία κράτηση υποδίκων και καταδικασμένων εν αναμονή της μεταγωγής τους ή της προσαγωγής τους ενώπιον δικαστηρίου. Οι υπόλοιποι χώροι του δεύτερου ορόφου και όλος ο τρίτος όροφος προορίζεται για την κράτηση παράνομων αλλοδαπών. Οι εγκαταστάσεις διαθέτουν δύο προαύλους χώρους.

36. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ανησυχεί γιατί οι χώροι που προορίζονται για την κράτηση των παράνομων αλλοδαπών είναι ακατάλληλοι για μακράς διάρκειας διαμονή. Ο σχεδιασμός του ειδικού κέντρου κράτησης της οδού Πέτρου Ράλλη είναι εξαιρετικά ανεπαρκής, με σειρές κελιών που βλέπουν σε στενό διάδρομο, και παραπέμπει σε ένα γιγαντιαίο αστυνομικό τμήμα και όχι σε κέντρο που ικανοποιεί τις ανάγκες της διοικητικής κράτησης των αλλοδαπών.

Αυτή η ειδική διαμόρφωση σε συνδυασμό με την παντελή έλλειψη κοινών χώρων για ψυχαγωγικές δραστηριότητες και τις δυσκολίες πρόσβασης σε προαύλους χώρους για φυσική άσκηση οδηγούν αναπόφευκτα στο συμπέρασμα ότι οι κρατούμενοι θα παραμένουν στα κελιά τους όλη σχεδόν την ημέρα. Επιπλέον, δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις υγιεινής εντός των κελιών ούτε κουδούνια ειδοποίησης. Περαιτέρω, ο χώρος του επισκεπτηρίου είναι κλειστός και η διάταξη των οπών του διάτρητου μεταλλικού διαχωριστικού αποκλείουν κάθε φυσική και οπτική επαφή των κρατούμενων με τους επισκέπτες τους.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων θεωρεί ότι στην περίπτωση του ειδικού κέντρου κράτησης της οδού Πέτρου Ράλλη οι ελληνικές αρχές έχασαν την ευκαιρία να κατασκευάσουν ένα κατάλληλα σχεδιασμένο κέντρο για τη διοικητική κράτηση των αλλοδαπών. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι κατά το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση των χώρων των κέντρων αυτού του τύπου θα πρέπει να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα ώστε να μην δημιουργούν την εντύπωση ότι πρόκειται για σωφρονιστικό κατάστημα. Ως προς το καθεστώς των δραστηριοτήτων, πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα σωματικής άσκησης σε εξωτερικό χώρο, πρόσβασης σε κοινό χώρο δραστηριοτήτων με ραδιόφωνο/τηλεόραση και εφημερίδες/περιοδικά καθώς και άλλα κατάλληλα μέσα ψυχαγωγίας (όπως είναι επιτραπέζια παιχνίδια, πινγκ-πονγκ). Με τον υφιστάμενο σχεδιασμό και την παρούσα διαμόρφωση το ειδικό κέντρο της οδού Πέτρου Ράλλη είναι ακατάλληλο για να εξυπηρετήσει περιπτώσεις επί μακρόν κράτησης. Εάν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί γι' αυτόν το σκοπό θα πρέπει να επανασχεδιασθεί στο σύνολό του.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να αναλάβουν τις αναγκαίες πρωτοβουλίες υπό το φως των ανωτέρω παρατηρήσεων.

4. Εγγυήσεις κατά της κακομεταχείρισης των κρατουμένων

α. Εισαγωγή

37. Σε εκθέσεις που συνέταξε μετά τις προηγούμενες επισκέψεις που πραγματοποίησε στην Ελλάδα η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων εξέτασε λεπτομερειακά τις τυπικές εγγυήσεις που παρέχονται στους κρατούμενους κατά της κακομεταχείρισης από τις αστυνομικές υπηρεσίες στην Ελλάδα και τη λειτουργία τους στην πράξη. Η Επιτροπή υπογράμμισε ιδιαίτερα τρία θεμελιώδη δικαιώματα, το δικαίωμα των κρατουμένων να ενημερώνουν στενό συγγενή ή τρίτο πρόσωπο για την κατάστασή τους, το δικαίωμα των κρατουμένων να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο και το δι-

καίωμα των κρατουμένων να έχουν πρόσβαση σε γιατρό. Εξίσου θεμελιώδης είναι η άμεση ενημέρωση των κρατουμένων από τα όργανα της τάξης για όλα τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένων των ανωτέρω.

Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει αυτά τα δικαιώματα και η προαναφερόμενη εγκύκλιος του Αρχηγού της Αστυνομίας επαναβεβαιώνει την υποχρέωση των αστυνομικών αρχών να διευκολύνουν την εφαρμογή τους στην πράξη. Δυστυχώς, τα ευρήματα της επίσκεψης του 2005 αναδεικνύουν ότι συχνά, αν όχι πάντα, τα προαναφερόμενα δικαιώματα είναι θεωρητικά και ότι δεν τηρούνται στην καθημερινή πρακτική.

β. Ενημέρωση για την κράτηση

38. Από πληροφορίες που συνέλεξε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συνάγεται ότι από την έναρξη της κράτησης οι κρατούμενοι είχαν τη δυνατότητα να ενημερώσουν για την κατάστασή τους τους συγγενείς τους και περιστασιακά τρίτα πρόσωπα της επιλογής τους. Όμως, κάποιοι κρατούμενοι, κυρίως όσοι έφεραν τραύματα, παραπονέθηκαν, ότι δεν ενημερώθηκαν για το δικαίωμά τους να πληροφορήσουν τους συγγενείς τους για την κατάστασή τους και ότι δεν τους παρασχέθηκε η σχετική δυνατότητα. Στις εκθέσεις που συνέταξε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων μετά τις προηγούμενες επισκέψεις της στην Ελλάδα έλαβε υπόψη τις απαντήσεις των ελληνικών αρχών γι' αυτό το θέμα: με αναλογική εφαρμογή του άρθρου 105 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας μπορεί να επιβληθούν περιορισμοί στα δικαιώματα των κρατουμένων όταν «υπάρχει κίνδυνος για το ανακριτικό έργο και την αναζήτηση της αλήθειας».

Από τις περιπτώσεις που εξέτασε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων δεν πείστηκε ότι η άρνηση άσκησης αυτού του δικαιώματος εξυπηρετεί πάντα το θεμιτό σκοπό της ανάκρισης. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να υιοθετήσουν νομοθεσία και να θεσμοθετήσουν με σαφήνεια τις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν στις περιπτώσεις απαγόρευσης της άμεσης άσκησης του δικαιώματος του κρατούμενου να ενημερώσει τρίτο πρόσωπο και να περιβάλλουν με τις κατάλληλες εγγυήσεις αυτήν την καθυστέρηση (όπως για παράδειγμα με την έγγραφη καταχώρησή της και την αναφορά του σχετικού λόγου και την έγκρισή της από εισαγγελέα ή δικαστή) και να επιβάλλουν αυστηρό χρονικό περιορισμό.**

γ. Πρόσβαση σε δικηγόρο

39. Στις απαντήσεις τους οι ελληνικές αρχές επαναβεβαίωσαν ότι είναι απαραίτητο το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο και ότι οι κρατούμενοι δικαιούνται να το απολαμβάνουν από την έναρξη της στέρησης της προσωπικής ελευθερίας. Αν και είναι σαφές η συγκεκριμένη νομική υποχρέωση, κάποιοι κρατούμενοι παραπονέθηκαν στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ότι δεν τους παρασχέθηκε η δυνατότητα της άμεσης πρόσβασης σε δικηγόρο για διάστημα που δεν υπερέβαινε το τριήμερο. Στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις οι ενδιαφερόμενοι ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν κακομεταχείριση κατά τη σύλληψη και την ανάκριση. Αρκετοί από τους παραπονεθέντες ήσαν αλλοδαποί. Σχετικά, σημειώνεται ότι οι αρχές υποχρεούνται να διασφαλίσουν την παροχή υπηρεσιών διερμηνέα σε όσους δεν μιλούν ελληνικά προκειμένου να επικοινωνήσουν με δικηγόρο: οι αρχές αναγνωρίζουν τη σχετική υποχρέωση στις απαντήσεις τους επί της έκθεσης που συνέταξε η Επιτροπή μετά την επίσκεψη που πραγματοποίησε στην Ελλάδα το 2001.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να υπενθυμίσουν σε όλο το προσωπικό εφαρμογής του νόμου ότι υποχρεούνται να επιτρέπουν την πρόσβαση των κρατουμένων σε δικηγόρο από την έναρξη της στέρησης της προσωπικής ελευθερίας και, ανάλογα με την περίπτωση, να επιμελείται την παροχή υπηρεσιών διερμηνείας.

δ. Πρόσβαση σε γιατρό

40. Οι νομικές διατάξεις για την δικαίωμα πρόσβασης σε γιατρό είναι ικανοποιητικές. Όμως, υπό το φως των πληροφοριών που συνέλεξε η αντιπροσωπεία καθίσταται σαφές ότι οι κρατούμενοι δεν απολαμβάνουν την άσκηση αυτού του δικαιώματος στην πράξη.

Στα αστυνομικά τμήματα δεν παρέχονται σε τακτά διαστήματα ιατρικές υπηρεσίες ώστε να εξετάζονται οι κρατούμενοι ή να διερευνάται εάν έχουν ειδικά ιατρικά προβλήματα. Αντίθετα, η πρακτική αναδεικνύει ότι οι αστυνομικοί αποφασίζουν εάν ο κρατούμενος αντιμετωπίζει ιατρικό πρόβλημα και εάν χρήζει εισαγωγής σε νοσοκομείο. Επομένως, εναπόκειται στους κρατούμενους να ζητήσουν την εξέτασή τους από γιατρό. Όμως, κρατούμενοι με τους οποίους συναντήθηκε η Επιτροπή ισχυρίστηκαν ότι το σχετικό αίτημά τους αξιολογείται από τους αστυνομικούς και ότι σε κάποιες περιπτώσεις δεν εμφανίστηκε γιατρός. Επιπλέον, σε αρκετές από τις εγκαταστάσεις που επισκέφθηκε η αντιπροσωπεία οι κρατούμενοι ισχυρίστηκαν ότι δεν τους χορηγούνται τα φάρμακα που συνταγογραφούν οι γιατροί εάν δεν έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στη δαπάνη της αγοράς τους.

Για παράδειγμα, στο αστυνομικό τμήμα Ομοιοίας εγκυμονούσα οκτώ μηνών ζήτησε να εξεταστεί από γυναικολόγο που την επισκέφθηκε μόνον αφού λιποθύμησε. Εν συνεχεία, όπως δήλωσε, αδυνατούσε να λάβει τη φαρμακευτική αγωγή που της συνεστήθη γιατί δεν διέθετε χρήματα για την αγορά των φαρμάκων. Στην Αστυνομική Διεύθυνση Αθηνών ένας άντρας που έπασχε από άσθμα παραπονέθηκε στην αντιπροσωπεία επειδή οι αξιωματικοί υπηρεσίας δεν ανταποκρίθηκαν στο αίτημά του για λήψη υποβοηθητικού της εισπνοής σπρέι. Επίσης σε τέσσερις από τους πέντε κρατούμενους που βρίσκονταν σε αυτά τα δύο κρατητήρια και αναφέρονται στην παράγραφο 13 της παρούσας έκθεσης δεν επιτράπη η πρόσβαση σε γιατρό.

41. Υπ' αυτές τις συνθήκες η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων θεωρεί απαραίτητο να υπενθυμίσει ότι πρέπει να ικανοποιείται άμεσα και χωρίς να αξιολογείται από τους αστυνομικούς το αίτημα των κρατουμένων να εξεταστούν από γιατρό. Υπενθυμίζεται ότι οι κρατούμενοι πρέπει να εξετάζονται από γιατρό κατ' ιδίαν και εκτός του πεδίου επίβλεψης των αστυνομικών, εκτός εάν ο ενδιαφερόμενος γιατρός ζητήσει διαφορετική ρύθμιση σε συγκεκριμένη περίπτωση. Επίσης, τα αποτελέσματα κάθε εξέτασης καθώς και οι σχετικές δηλώσεις του κρατούμενου και η ιατρική γνώμηση πρέπει να καταχωρούνται επίσημα από το γιατρό και να γνωστοποιούνται στον κρατούμενο και στο συνήγορό του μετά από αίτημα του πρώτου. Περαιτέρω, επιβάλλεται να παρέχονται δωρεάν τα φάρμακα στους άπορους κρατούμενους.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να επανεξετάσουν τις ισχύουσες ρυθμίσεις για την πρόσβαση των κρατουμένων σε αστυνομικά τμήματα σε γιατρό και σε υπηρεσίες φροντίδας της υγείας υπό το φως των προαναφερόμενων παρατηρήσεων.

ε. Ενημέρωση για τα δικαιώματα

42. Διατίθενται σε διάφορες γλώσσες ενημερωτικά φυλλάδια που περιγράφουν τα δικαιώματα των κρατουμένων. Όμως, σε πολλές περιπτώσεις κρατούμενοι σε αστυνομικά τμήματα ισχυρίστηκαν ότι ουδέποτε τους χορηγήθηκαν παρόμοια φυλλάδια. Οι Ελληνικές αρχές **καλούνται να υπενθυμίσουν στους αστυνομικούς ότι αυτά τα φυλλάδια πρέπει να διανέμονται συστηματικά σε όσους στερούνται την προσωπική τους ελευθερία από την έναρξη της κράτησής τους.**

Περαιτέρω, κάποιοι παράνομοι μετανάστες παραπονέθηκαν στην αντιπροσωπεία ότι διατίθενται μόνο στην ελληνική γλώσσα τα έγγραφα που υπογράφουν για να βεβαιώσουν ότι ενημερώθηκαν για τα δικαιώματά τους. Επιπρόσθετα, σε κάποια συνοριακά φυλάκια και ειδικότερα στον Ίασμο και στο Σουφλί κάποιοι κρατούμενοι με τους οποίους συναντήθηκε η αντιπροσωπεία ισχυρίστηκαν ότι αναγκάστηκαν να υπογράψουν τα προαναφερόμενα έγγραφα με την άσκηση βίας ή την απειλή κακομεταχείρισης. Αυτή η συμπεριφορά είναι απαράδεκτη. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να υιοθετήσουν τα αναγκαία**

μέτρα για να διασφαλίσουν την κατάργηση αυτής της πρακτικής και να διαθέτουν σε επαρκή ποσότητα και στις απαραίτητες γλώσσες τα ενημερωτικά φυλλάδια και τις σχετικές βεβαιώσεις που υπογράφουν οι κρατούμενοι.

στ. Αρχεία της κράτησης

43. Τα ευρήματα της αντιπροσωπείας το 2005 δεν διαφέρουν από αυτά προηγούμενων επισκέψεων. Οι πληροφορίες που καταγράφονται στα υπάρχοντα αρχεία είναι επιπόλαιες και συχνά ελλιπείς ή ανακριβείς. Η εισαγωγή συστήματος εξατομικευμένης καταγραφής και αρχειοθέτησης των κρατήσεων δεν ενισχύει μόνον την πρακτική εφαρμογή των θεμελιωδών εγγυήσεων που απολαμβάνουν οι κρατούμενοι αλλά διευκολύνει και το έργο της αστυνομίας.

Αυτό το μοναδικό και ολοκληρωμένο αρχείο πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για όλες τις σχετικές πτυχές της κράτησης και τις ενέργειες που την αφορούν (χρόνος και λόγοι σύλληψης, χρόνος άφιξης στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας, ενημέρωση του κρατούμενου για τα δικαιώματά του, σημάδια τραυματισμών, ζητήματα υγείας για τα οποία ενημέρωσε ο κρατούμενος κλπ, επικοινωνίες και / ή επισκέψεις στενού συγγενούς, δικηγόρου, γιατρού ή προξενικού υπαλλήλου, χρόνος παροχής γευμάτων, ανάκρισης, προσαγωγής ενώπιον του δικαστή, μεταγωγής, απόλυσης κλπ). Για ορισμένα ζητήματα (όπως για παράδειγμα για την αφαίρεση των προσωπικών αντικειμένων, την ενημέρωση του κρατούμενου για τα δικαιώματά του και την επίκληση ή την απαγόρευση άσκησης τους) πρέπει να υπογράφει ο κρατούμενος και, εάν είναι αναγκαίο, να επεξηγείται η έλλειψη της υπογραφής του. Σε αυτό το αρχείο της κράτησης πρέπει να έχει πρόσβαση ο δικηγόρος του ενδιαφερόμενου.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να αναπτύξουν και να υιοθετήσουν παρόμοιο εξατομικευμένο αρχείο κράτησης.

44. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συνέστησε στο παρελθόν τη σύνταξη Κώδικα Συμπεριφοράς για τις Ανακρίσεις. Η υιοθέτηση του Κώδικα Αστυνομικής Συμπεριφοράς με το προεδρικό διάταγμα 254/2004 είναι καλοδεχούμενο βήμα καθώς αποτυπώνει τις γενικές αρχές συμπεριφοράς των αστυνομικών υπαλλήλων. Όμως, δεν αντιμετωπίζει επαρκώς λεπτομερειακά το ζήτημα των ανακρίσεων.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να υιοθετήσουν Κώδικα Συμπεριφοράς για τις Ανακρίσεις σύμφωνα με τις προτάσεις της.

5. Εγκαταστάσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας

45. Το Λιμενικό Σώμα είναι αρμόδιο για τη σύλληψη όσων αποπειρώνται να εισέλθουν παράνομα στην Ελλάδα δια θαλάσσης και για τη μεταχείρισή τους πριν προσαχθούν ενώπιον των αστυνομικών αρχών. Γενικά, στις εγκαταστάσεις των λιμενικών αρχών υπάρχει μόνον ένα κελί που εξυπηρετεί τις ανάγκες κράτησης όσων συλλαμβάνονται στα λιμάνια, που υπάγονται στην αρμοδιότητα τους. Όμως, τα τελευταία χρόνια κάποιες λιμενικές αρχές απέκτησαν προκατασκευασμένα κτίσματα που εξυπηρετούν τις ανάγκες κράτησης έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταγραφής των συλλαμβανομένων. Κατά τα προβλεπόμενα στο «Σχέδιο Ποσειδώνας» με τη συνδρομή των τοπικών αρχών η ακτοφυλακή αντιμετωπίζει τις ανάγκες κράτησης των πολυπληθών ομάδων που εισέρχονται παράνομα στην Ελλάδα δημιουργώντας προσωρινά κέντρα περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας σε σχολεία, αποθήκες ή άλλα δημόσια κτίρια.

46. Η αντιπροσωπία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επισκέφθηκε το Λιμεναρχείο στη Χίο και στη Μυτιλήνη. Το μοναδικό κελί που διαθέτει το κτίριο της λιμενικής αρχής της Χίου είναι κατάλληλο δεδομένης της περιορισμένης χρήσης του για ιδιαίτερα βραχείες περιόδους κράτησης. Το βασικό κέντρο κράτησης είναι ένα προκατασκευασμένο κτίσμα επιφάνειας 28 τετραγωνικών μέτρων, στερούμενο κάθε εξοπλισμού. Αυτό το κέντρο είναι αποδεκτός χώρος κράτησης για ολιγόωρη

παραμονή εφόσον εξοπλισθεί με επαρκή αριθμό καθισμάτων και εγκατασταθεί σύστημα αερισμού. Δυστυχώς, πολυπληθείς ομάδες κρατήθηκαν σ' αυτόν το χώρο για περισσότερες από 24 ώρες, ειδικότερα τα Σαββατοκύριακα, όπως για παράδειγμα την 21^η Ιουνίου 2005 φιλοξενήθηκαν σ' αυτό το κέντρο κράτησης περίπου 25 κρατούμενοι. Η αντιπροσωπεία ενημερώθηκε ότι το Λιμενικό Σώμα πρότεινε την ανοικοδόμηση νέου, κατάλληλα εξοπλισμένου, μόνιμου κέντρου κράτησης.

Η Επιτροπή επιθυμεί να λάβει αντίγραφα των σχεδίων των νέων κρατητηρίων και να ενημερωθεί για τη δυναμικότητά τους. Περαιτέρω, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει να μην χρησιμοποιούνται προκατασκευασμένα κτίσματα όπως αυτά της Χίου για κράτηση πέραν μερικών ωρών και να είναι πάντα εξοπλισμένα με επαρκή αριθμό καθισμάτων και σύστημα εξαερισμού.

Το Λιμεναρχείο της Μυτιλήνης διαθέτει ένα κελί επιφάνειας 6 τετραγωνικών μέτρων το οποίο είναι ερειπωμένο, βρώμικο και χωρίς φυσικό φωτισμό ή εξαερισμό. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής στο διπλανό κουβούκλιο δεν λειτουργούν. Στην υφιστάμενη κατάσταση το κελί δεν είναι κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί ως χώρος κράτησης ούτε για σύντομες περιόδους. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει να μην χρησιμοποιηθεί το κελί έως ότου ανακαινισθεί κατάλληλα.**

47. Η καταγραφή των κρατήσεων από τις λιμενικές αρχές υπολείπεται της προσήκουσας. Σε όλες τις λιμενικές αρχές πρέπει να τηρείται ειδικό αρχείο για την καταγραφή των κρατήσεων (λόγοι κράτησης, χρόνος άφιξης, ενημέρωση των κρατουμένων για τα δικαιώματά τους και γλώσσα στην οποία ενημερώθηκαν, σημάδια τραυματισμών, προβλήματα υγείας των κρατουμένων, επαφές και/ή επισκέψεις στενών συγγενών, δικηγόρου ή γιατρού, χρόνος παροχής γευμάτων, μεταγωγής, απόλυσης κλπ). **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να αναλάβουν όλες τις αναγκαίες πρωτοβουλίες υπό το φως των προαναφερόμενων παρατηρήσεων.**

6. Ειδικοί χώροι παραμονής αλλοδαπών

α. Εισαγωγή

48. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επισκέφτηκε τα ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών στη Μυτιλήνη, στον Πέπλο, στη Βέννα και το προσωρινό κέντρο κράτησης στη Χίο. Αυτά τα ειδικά κέντρα κράτησης αποτελούν χώρους εκτέλεσης των αποφάσεων διοικητικής κράτησης των αλλοδαπών. Συνήθως οι παράνομοι μετανάστες μεταφέρονται σε αυτά τα κέντρα μετά από σύντομη παραμονή στους μεθοριακούς αστυνομικούς σταθμούς ή αφού οι λιμενικές αρχές ολοκληρώσουν τη διαδικασία επεξεργασίας των στοιχείων τους και μπορεί να διαμείνουν σ' αυτά έως και τρεις μήνες.

Κατά το χρόνο της επίσκεψης τα ειδικά κέντρα κράτησης αλλοδαπών υπάγονταν στη διαχειριστική αρμοδιότητα της Περιφέρειας (δηλαδή η Νομαρχία είναι αρμόδια για την παροχή της κτιριακής υποδομής, του εξοπλισμού, των ειδών υγιεινής, της φροντίδας της υγείας κλπ) ενώ οι αστυνομικές υπηρεσίες φέρουν την ευθύνη της φρούρησης/φύλαξης.

Όμως, ο νέος Ν. 3386/2006 που άρχισε να ισχύει τον Ιανουάριο του 2006 και ειδικότερα το άρθρο 81 προβλέπει ότι όλες οι αποφάσεις για τους χώρους κράτησης των αλλοδαπών θα λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο και όχι σε επίπεδο περιφερειών. Ειδικότερα, η κεντρική κυβέρνηση θα αποφασίσει τις λεπτομέρειες και τους όρους λειτουργίας των κέντρων κράτησης.

Κατά την επίσκεψη του 2005 η αντιπροσωπεία σημείωσε ότι οι ρόλοι της αστυνομίας και των περιφερειών υπολείπονται σε επίπεδο συντονισμού και διεφάνη ότι δεν υπάρχουν ελάχιστα πρότυπα λειτουργίας για τα κέντρα. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επιθυμεί να ενημερωθεί για τις ρυθμίσεις που αφορούν στη διαχείριση και στη λειτουργία των ειδικών χώρων παραμονής αλλοδαπών κατά τα οριζόμενα στο νέο νόμο.**

49. Οι ειδικοί χώροι φύλαξης αλλοδαπών πρέπει να παρέχουν τις προσήκουσες υλικές συνθήκες, να διασφαλίζουν καθεστώς που ανταποκρίνονται στη νομική τους κατάσταση και να είναι επανδρωμένοι με ειδικά καταρτισμένο προσωπικό. Προφανώς, αυτοί οι χώροι πρέπει να παρέχουν στέγαση με τον κατάλληλο εξοπλισμό, να είναι καθαροί και καλοδιατηρημένοι και να διαθέτουν επαρκή χώρο διαβίωσης για τον αριθμό των κρατούμενων. Περαιτέρω, πρέπει να ληφθούν μέτρα κατά το σχεδιασμό και τη διαρρύθμιση των εγκαταστάσεων ώστε να αποτρέπεται στο μέτρο του εφικτού η εντύπωση του σωφρονιστικού καταστήματος. Όσον αφορά στις δραστηριότητες πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα άσκησης σε ανοικτό χώρο, πρόσβαση σε κοινόχρηστους χώρους με ραδιόφωνο/τηλεόραση και εφημερίδες/περιοδικά και σε άλλα κατάλληλα μέσα ψυχαγωγίας.

Αυτές οι ελάχιστοι παράμετροι πρέπει να πληρούνται σε κάθε κέντρο που ιδρύεται στην Ελλάδα για την κράτηση των αλλοδαπών¹⁵. Σε αντίθεση με τα παραπάνω, για τα ιδρυθέντα τα τελευταία τέσσερα χρόνια κέντρα κράτησης που επισκέφθηκε, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων εκφράζει την ανησυχία της γιατί δεν έχουν ληφθεί υπόψη οι σχετικές συστάσεις που διατύπωσε στο παρελθόν και οι συνθήκες στις οποίες κρατούνται οι αλλοδαποί μπορεί να χαρακτηριστούν σε ορισμένες περιπτώσεις απάνθρωπες και εξευτελιστικές.

50. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων κατανοεί ότι τα πρώτα δύο χρόνια, όταν άρχισε να αυξάνεται δραματικά ο αριθμός των παράνομων μεταναστών που εισέρχονταν στην Ελλάδα, οι ελληνικές αρχές ήσαν υποχρεωμένες να υιοθετήσουν ad hoc μέτρα για να ανταποκριθούν στην απρόσμενη εισροή αλλοδαπών. Επομένως, δικαιολογείτο η χρησιμοποίηση των αστυνομικών τμημάτων και των κέντρων κράτησης σε προσωρινή και βραχυπρόθεσμη βάση. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη τη γεωγραφική θέση της Ελλάδας στην Ευρώπη καθώς και το μήκος των χερσαίων και των θαλασσιών συνόρων της έχει καταστεί σαφές εδώ και αρκετά χρόνια ότι η εισροή αλλοδαπών θα παραμείνει σε υψηλά επίπεδα.

Έτσι, η ανοικοδόμηση νέων ειδικών χώρων φύλαξης αλλοδαπών ήταν για την Ελλάδα ευκαιρία να υιοθετήσει προσέγγιση σύμφωνη με τους κανόνες και τα κριτήρια που έχουν αναπτυχθεί στην Ευρώπη. Δυστυχώς, οι αρχές διατήρησαν την προσέγγιση του σωφρονιστικού καταστήματος, περιορίζοντας την προσωπική ελευθερία των αλλοδαπών σε εγκαταστάσεις ελλιπώς συντηρημένες και χωρίς να τους παρέχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε παραγωγικές δραστηριότητες καθώς και σε υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας της υγείας. Σχετικά σημειώνεται ότι οι κρατούμενοι αλλοδαποί σε αυτούς τους χώρους φύλαξης δεν έχουν καταδικαστεί ούτε είναι ύποπτοι τέλεσης εγκληματικών πράξεων και κατά τα λεγόμενα των ελλήνων συνομιλητών έχουν βιώσει την εμπειρία ταξιδιών σε αντίξοες συνθήκες έως την άφιξή τους στην Ελλάδα.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να επανεξετάσουν θεμελιωδώς την προσέγγισή τους όσον αφορά στη στέγαση των κρατούμενων μεταναστών υπό το φως των προαναφερόμενων παρατηρήσεων.

β. Κακομεταχείριση

51. Η αντιπροσωπεία υπήρξε αποδέκτης ισχυρισμών κακοποίησης που προκλήθηκε από το προσωπικό των κέντρων κράτησης αλλοδαπών στη Μυτιλήνη και στη Βέννα.

52. Στον ειδικό χώρο φύλαξης αλλοδαπών της Βέννας, στην περιοχή της Ροδόπης, η αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συναντήθηκε με έντεκα αλλοδαπούς που ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν κακομεταχείριση από το προσωπικό του κέντρου. Στις 4.9.2005, δύο ιατροί, μέλη της αντιπροσωπείας της Επι-

---

¹⁵ Βλέπε ειδικότερα την Αρχή 10 παρ. 1 και 2 των «Είκοσι κατευθυντήριων αρχών για την απέλαση των αλλοδαπών» που υιοθέτησε η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 4-5-2005. (Σημείωση της επιμελήτριας: για την απόδοση του κειμένου αυτού στην ελληνική βλέπε ΕΔΠΑ 2005, σελίδα 154).

τροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων εξέτασαν χωριστά καθέναν από τους έντεκα αλλοδαπούς και εν είδει παραδείγματος αναφέρονται οι διαπιστώσεις για τους τρεις από αυτούς:

α) ένας από τους αλλοδαπούς ισχυρίστηκε ότι έζη ημέρες πριν από την επίσκεψη της αντιπροσωπείας της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων κακοποιήθηκε όταν δέχθηκε κτυπήματα με ραβδί και κλωτσιές στα πόδια ενώ βρισκόταν στην αυλή που εφάπτεται στα κελιά. Έφερε δύο μώλωπες ιώδους χρώματος και διαστάσεων 12cm X 9cm και 2cm X 2cm στην οπίσθια περιοχή του αριστερού μηρού, μώλωπα ερυθροκύανου χρώματος και διαστάσεων 8cm X 4 cm στη δεξιά γάμπα, μώλωπα ιώδους χρώματος και διαστάσεων 2cm X 2 cm στην οπίσθια περιοχή του δεξιού μηρού, μώλωπα ιώδους-κόκκινου χρώματος και διαστάσεων 9cm X 1 cm στην εσωτερική περιοχή του αριστερού μηρού και μώλωπα διαμέτρου 2 cm κάτω από το αριστερό μάτι.

β) ένας άλλος κρατούμενος ισχυρίστηκε ότι κακοποιήθηκε τέσσερις ημέρες πριν την επίσκεψη της αντιπροσωπείας όταν κτυπήθηκε με ραβδί στον ώμο και στο χέρι. Έφερε δύο ομοιόμορφους γραμμικούς μώλωπες διαστάσεων 4cm X 2mm στην περιοχή της αριστερής ωμοπλάτης και μωλωπισμένη περιοχή διαστάσεων 7cm X 7cm στον αριστερό βραχίονα.

γ) ένας τρίτος κρατούμενος ισχυρίστηκε ότι δύο ημέρες πριν την επίσκεψη της αντιπροσωπείας κακοποιήθηκε όταν κτυπήθηκε με ραβδί στην πλάτη και στον ώμο και με γονατιά στο μέτωπο. Έφερε δύο όμοιους παράλληλους γραμμικούς μώλωπες διαστάσεων 21cm X 2mm στη μεσαία περιοχή της πλάτης, δύο παράλληλους γραμμικούς μώλωπες διαστάσεων 10cm X 2mm στην περιοχή της δεξιάς ωμοπλάτης, δύο παράλληλος γραμμικούς μώλωπες διαστάσεων 10cm X 2mm στο άνω αριστερό υπογάστριο και γραμμικό γδάρσιμο μήκους 2,5cm στη δεξιά πλευρά του μετώπου.

Οι υπόλοιποι οκτώ κρατούμενοι που εξετάστηκαν από ιατρούς, μέλη της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, έφεραν τραύματα παρόμοιας φύσης.

Σε κάθε μια από τις έντεκα περιπτώσεις τα κλινικά ευρήματα αντιστοιχούσαν στους ισχυρισμούς των αλλοδαπών.

53. Λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα των ισχυρισμών η αντιπροσωπεία ζήτησε την άμεση ιατροδικαστική εξέταση των εν λόγω κρατουμένων και την προστασία τους από περαιτέρω κακοποίηση (δηλαδή τακτική εξέτασή τους από ιατρό διαρκούς της κράτησής τους). Για το σκοπό αυτό η αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων παρέδωσε τα ονοματεπώνυμα των έντεκα κρατουμένων σε υψηλόβαθμους αξιωματούχους της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Ροδόπης καθώς και στον σύνδεσμό της στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, στην Αθήνα.

Όμως, δύο ημέρες αργότερα, στις 6.9.2005 στο πλαίσιο επίσκεψης παρακολούθησης στο χώρο φύλαξης αλλοδαπών στη Βέννα, η αντιπροσωπεία διαπίστωσε με ανησυχία ότι ο ιατροδικαστής που κάλεσε η αστυνομία δεν εξέτασε τον κρατούμενο που έφερε τα σοβαρότερα τραύματα (όπως περιγράφονται στην παράγραφο 52 (α) ανωτέρω).

54. Στις 9.9.2005 στην τελευταία συνάντηση με τις ελληνικές αρχές πριν ολοκληρώσει την επίσκεψή της στην Ελλάδα η αντιπροσωπεία έλαβε γνώση των ευρημάτων της ιατρικής εξέτασης του διευθυντή της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας της Θράκης τα οποία είχαν καταγραφεί με τη μορφή σύντομου στενογραφημένου σημειώματος. Το συμπέρασμα του ιατρού ήταν κατάφωρα διαφορετικό από τη διάγνωση των ιατρών που μετείχαν στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και είχαν εξετάσει τους αλλοδαπούς που επικαλέστηκαν κακομεταχείριση. Ειδικότερα, το σημείωμα ανέφερε ότι μόνον πέντε από τους έντεκα κρατούμενους έφεραν τραύματα και ότι τα τραύματα είχαν προκληθεί 20 έως 25 ημέρες πριν από την ημερομηνία της εξέτασής τους, δηλαδή πριν την άφιξή τους στην Ελλάδα. Επιπλέον, τα τραύματα που σημειώνονταν δεν αντιστοιχούσαν στα ευρήματα της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων – όσον αφορά στην περιγραφή, στον τύπο ή στο χρόνο.

Περαιτέρω, τα ονοματεπώνυμα δύο εκ των κρατουμένων που εξέτασε ο ιατροδικαστής δεν περιλαμβάνονταν στον κατάλογο με τα ονοματεπώνυμα των κρατουμένων

που παρέδωσε η Επιτροπή στις ελληνικές αρχές και ο κρατούμενος με τα σοβαρότερα τραύματα δεν είχε εξεταστεί από ιατροδικαστή.

55. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2005 η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων διαβίβασε εκ νέου τον κατάλογο με τα ονόματα στις ελληνικές αρχές. Με την από 9.11.2005 επιστολή το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ενημέρωσε την Επιτροπή ότι εξετάστηκαν όλοι οι κρατούμενοι από τον ιατροδικαστή παρόλη την αρχική σύγχυση που προκάλεσαν τα ονοματεπώνυμά τους. Όμως, οι μετέπειτα επεξηγήσεις και διορθώσεις των αρχικά εσφαλμένων πληροφοριών μπορεί να χαρακτηριστούν τουλάχιστον συγκεκριμένες, ασυνάρτητες και αστήρικτες και επομένως πλήρως μη ικανοποιητικές.

Περαιτέρω, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων διαπίστωσε στην αλληλογραφία των αστυνομικών υπηρεσιών της Ροδόης ότι συστηματικά σημειώνονταν λανθασμένα τα ονοματεπώνυμα των έντεκα κρατουμένων, παρόλες τις προσπάθειες που κατέβαλε για να διασφαλίσει την ορθή αναγραφή τους. Επιπλέον, στο πλαίσιο της επίσκεψης παρακολούθησης ο κρατούμενος με τα σοβαρότερα τραύματα πληροφόρησε την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ότι οι φρουροί του απαγόρευαν ρητά την εξέτασή του από γιατρό.

56. Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω παρατηρήσεις και ειδικότερα τις διαπιστώσεις για τα αποτελέσματα των ιατροδικαστικών εξετάσεων που ζήτησε να διενεργηθούν στους έντεκα κρατούμενους η αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, η Επιτροπή εκφράζει:

- την ανησυχία της επειδή ο έλληνας ιατροδικαστής δεν κατέγραψε τα τραύματα που έφεραν οι έξι κρατούμενοι, όταν μόλις την προηγούμενη ημέρα οι γιατροί που μετείχαν στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων διαπίστωσαν ότι και οι έξι έφεραν πρόσφατα τραύματα,

- τη διαφωνία της με τα συμπεράσματα της ελληνικής ιατροδικαστικής έκθεσης ότι δηλαδή τα τραύματα που έφεραν οι πέντε κρατούμενοι είχαν προκληθεί 20 έως 25 ημέρες πριν την εξέτασή τους.

Τέλος, η Επιτροπή θεωρεί ότι η επιπόλαιη και σύντομη φύση της έκθεσης της ιατροδικαστικής εξέτασης δεν είναι σύμφωνη με τις βέλτιστες πρακτικές σε αυτόν τον τομέα¹⁶. Μια ιατροδικαστική εξέταση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής στοιχεία: δημογραφικά στοιχεία-δεδομένα του ασθενούς, τους ισχυρισμούς του για τον τρόπο πρόκλησης των τραυμάτων, αναλυτική περιγραφή κάθε τραύματος, αιτιολογημένο συμπέρασμα για την αιτία και το χρόνο του τραυματισμού. Τα στοιχεία αυτά δεν περιλαμβάνονταν στην έκθεση του Διευθυντή της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Θράκης, που υποβλήθηκε στην Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων.

Η Επιτροπή θα εκτιμούσε τα σχόλια των Ελληνικών αρχών επί των προαναφερόμενων παρατηρήσεων.

57. Στο ειδικό κέντρο κράτησης αλλοδαπών στη Μυτιλήνη δύο κρατούμενοι ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν κακοποίηση από ανώτερο αξιωματικό της αστυνομίας που δεν υπηρετούσε στο κέντρο, όταν τους κτύπησε με ξύλινο ραβδί στις αρχές Ιουλίου 2005, μετά από απεργία πείνας. Η αντιπροσωπεία βρήκε ένα ξύλινο ραβδί, όπως το περιέγραψαν οι κρατούμενοι, πίσω από μια καρέκλα στο δωμάτιο του φρουρού. Οι φρουροί εξήγησαν ότι το χρησιμοποιούσαν «μόνο για εκφοβισμό των κρατουμένων».

58. Όπως έχει ήδη υπογραμμίσει η Επιτροπή (στην παράγραφο 18) ένα από τα αποτελεσματικότερα μέσα πρόληψης της κακοποίησης για την οποία ευθύνονται οι αξιωματούχοι εφαρμογής του νόμου είναι η ενδεδειγμένη εξέταση από τις αρμόδιες αρχές όλων των αποδεικτικών στοιχείων παρόμοιας μεταχείρισης και η επιβολή των κατάλληλων πειθαρχικών και / ή ποινικών κυρώσεων όταν διαπιστώνεται παραβατική συμπεριφορά. Σχετικά, με επιστολές της 9.10.2005 και της 12.1.2006 οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ότι διέταξαν τη διεξαγωγή ένορκης διοικητικής εξέτασης για τα ευρήματα της Επιτροπής στα κέντρα

¹⁶ Βλέπε Principles on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (General Assembly Resolution 55/89, 4-12-2000), διαθέσιμες σε:

www.ohchr.org/english/law/investigation.htm.

κράτησης αλλοδαπών στη Μυτιλήνη και στη Βέννα. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων επιθυμεί να ενημερωθεί για την έκβαση των ένορκων διοικητικών εξετάσεων.**

Περαιτέρω, **η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να διασφαλίσουν την εφαρμογή των συστάσεων των παραγράφων 16 και 17 στους αξιωματούχους εφαρμογής του νόμου που είναι επιφορτισμένοι με τη φρούρηση των χώρων φύλαξης αλλοδαπών.**

γ. Υλικές συνθήκες

59. Οι ειδικοί χώροι φύλαξης αλλοδαπών στη Μυτιλήνη, στον Πέπλο και στη Βέννα είναι τροποποιημένα αγρο-βιομηχανικά κτιριακά συμπλέγματα τα οποία με κάποιες μεταρρυθμίσεις μετατράπηκαν σε κέντρα κράτησης. Το προσωρινό κέντρο υποδοχής παράνομων μεταναστών της Χίου αποτελείται από δέκα λυόμενες κατασκευές και βρίσκεται στα μέσα ενός λόφου, με θέα προς την Τουρκία.

60. Ο Πέπλος αποτελείται από τρεις ευρύχωρους κοιτώνες με επίσημη χωρητικότητα 70 ατόμων. Κατά το χρόνο της επίσκεψης κρατούνταν 128 άτομα. Στη Μυτιλήνη, με επίσημη χωρητικότητα 200 ατόμων, κρατούνταν 112¹⁷ άτομα σε τέσσερις ευρύχωρες αποθήκες (πτέρυγα αντρών) και σε δύο κοιτώνες (πτέρυγα γυναικών) που βρίσκονταν εκτός του οπτικού και ακουστικού πεδίου των φρουρών χωρίς να διαθέτουν κουδούνια ειδοποίησης. Και τα δύο κέντρα ήταν εξαιρετικά βρώμικα και ελλιπώς συντηρημένα¹⁸. Η αντιπροσωπεία διαπίστωσε ότι ήταν δυσλειτουργικό ή ανύπαρκτο το σύστημα θέρμανσης, ότι δεν υπήρχε διαθέσιμο ζεστό νερό και ότι ήταν σπασμένα τα τζάμια. Περαιτέρω, και στα δύο κέντρα ήταν κατεστραμμένες οι εγκαταστάσεις υγιεινής. Στον Πέπλο 123 κρατούμενοι έπρεπε να χρησιμοποιούν ένα λουτρό.

Οι κρατούμενοι στον Πέπλο ήταν αναγκασμένοι να κοιμούνται στο πάτωμα καθώς δεν υπήρχαν διαθέσιμα κρεβάτια. Δεν υπήρχε η δυνατότητα διάθεσης στρωμάτων σε σημαντικό αριθμό κρατουμένων. Λόγω του συνωστισμού κάποιοι κρατούμενοι ήταν υποχρεωμένοι να κοιμούνται στο χώρο που βρίσκεται δίπλα στα λουτρά και στις εγκαταστάσεις υγιεινής που παρουσίαζαν διαρροή. Οι κρατούμενοι παρέμεναν στο χώρο κράτησης το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας και σπάνια τους παρέχονταν η δυνατότητα πρόσβασης στην αυλή.

Στη Μυτιλήνη αλλά και στον Πέπλο τα κλινოსκεπάσματα και τα στρώματα ήταν φθαρμένα και μολυσμένα με κοριούς. Είναι ανάγκη να αντικατασταθούν άμεσα. Επιπλέον, οι κρατούμενοι παρέμεναν στο χώρο κράτησης το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας, και είχαν την ευκαιρία προαυλισμού για λιγότερο από μια ώρα ημερησίως.

61. Όταν η αντιπροσωπεία επισκέφθηκε τη Βέννα κρατούνταν 92 παράνομοι μετανάστες σε κέντρο επίσημης χωρητικότητας 400 ατόμων και γενικά οι υλικές συνθήκες ήταν σχετικά καλλίτερες καθώς ο χώρος είναι συντηρημένος. Οι έξι κοιτώνες όπου κρατούνται άντρες είχαν πρόσβαση σε ευρύχωρη αυλή αλλά σπάνια επιτρεπόταν στους κρατούμενους ο προαυλισμός. Συχνά παραμένουν κλειδωμένοι για ημέρες χωρίς τη δυνατότητα προαυλισμού. Οι κοιτώνες διαμονής των γυναικών βλέπουν σε ιδιαίτερη αυλή, ανεξάρτητη από την πτέρυγα των αντρών. Αλλά οι κρατούμενες είχαν τη δυνατότητα προαυλισμού μόνον όταν είχαν υπηρεσία γυναίκες φύλακες. Επίσης, στο πλαίσιο μείωσης του κόστους λειτουργίας του κέντρου δεν υπήρχε διαθέσιμο ζεστό νερό για τους κρατούμενους.

62. Κάθε λυόμενη κατασκευή στο κέντρο της Χίου αποτελείται από τρία μικρά δωμάτια, λουτρό και τουαλέτα. Μία από αυτές εξυπηρετεί την κράτηση γυναικών. Στο κέντρο που έχει επίσημη χωρητικότητα 120 ατόμων κρατούνταν 127 άτομα όταν το επισκέφθηκε η αντιπροσωπεία. Την ημέρα οι κρατούμενοι έχουν ελεύθερη πρόσβαση στον ανοικτό χώρο και τη νύχτα κλειδώνεται μόνον η πτέρυγα των γυναικών. Γενικά

¹⁷ Από το αρχείο της υπηρεσίας η αντιπροσωπεία διαπίστωσε ότι στις 1.1.2005 κρατούνταν 588 αλλοδαποί, των οποίων ο αριθμός ανήλθε στους 602 στα μέσα του μήνα και μειώθηκε στους 437 στις 31.1.2005.

¹⁸ Με εξαίρεση τους κοιτώνες των γυναικών στη Μυτιλήνη που ήταν καλοδιατηρημένοι.

οι συνθήκες υγιεινής είναι ικανοποιητικές. Όμως, υποβλήθηκαν πολλά παράπονα για την ποιότητα και την ποσότητα της τροφής και για την μη τακτική παροχή νερού που σημαίνει ότι δεν υπάρχει σε τακτική βάση πόσιμο νερό.

63. Στη Μυτιλήνη (στην αντρική πτέρυγα), στον Πέπλο και στη Βέννα οι εγκαταστάσεις υγιεινής και τα λουτρά ήσαν εξαιρετικά βρώμικα. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ενημερώθηκε ότι οι κρατούμενοι ήσαν υπεύθυνοι για την καθαριότητα των χώρων διαβίωσής τους. Ταυτόχρονα όμως είτε δεν τους παρέχονταν απορρυπαντικά και είδη προσωπικής υγιεινής είτε όσα διατίθεντο ήσαν ανεπαρκή για την ικανοποίηση των αναγκών τους. Για παράδειγμα, οι κρατούμενοι στον Πέπλο ήσαν υποχρεωμένοι να μοιράζονται την ίδια οδοντόβουρτσα, γεγονός που αποτελεί κίνδυνο για τη μετάδοση του HIV και άλλων μεταδοτικών ασθενειών.

Οι αρχές δεν παρέχουν στους κρατούμενους είδη ένδυσης ή υπόδησης, που προέρχονται κυρίως από φιλανθρωπικές οργανώσεις σε ad hoc βάση. Οι περισσότεροι κρατούμενοι έχουν μόνον μια αλλαξιδιά ρούχα και μερικές φορές, όπως στη Μυτιλήνη, τρεις έως πέντε κρατούμενοι είναι υποχρεωμένοι να μοιράζονται ένα ζευγάρι παπούτσια.

64. Κατά την επίσκεψή της η αντιπροσωπεία της Επιτροπής διетύπωσε άμεσα παρατήρηση κατά τα οριζόμενα στη διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 8 της Σύμβασης¹⁹ αιτούμενη από τις ελληνικές αρχές να υιοθετήσουν τα αναγκαία μέτρα για την αποκατάσταση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών της Μυτιλήνης και του Πέπλου. Η Επιτροπή ζήτησε να ενημερωθεί έως τις 31.10.2006 για τις πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν ενόψει των άμεσων παρατηρήσεων της.

Με επιστολές της 9.11.2005 και 12.1.2006 οι Ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ότι επισκευάστηκαν τα παράθυρα και οι εγκαταστάσεις υγιεινής στον Πέπλο και ότι το κεντρικό σύστημα θέρμανσης λειτουργεί όλους τους χειμερινούς μήνες. Όμως, η Επιτροπή δεν ενημερώθηκε για το κέντρο κράτησης αλλοδαπών της Μυτιλήνης.

Για όλα τα κέντρα που επισκέφθηκε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει:

- να επισκευαστούν άμεσα ώστε :
  - να λειτουργούν σε όλα τα κέντρα οι εγκαταστάσεις υγιεινής με συνεχή παροχή νερού, συμπεριλαμβανομένου ζεστού νερού,
  - να τοποθετηθούν παράθυρα, πόρτες κλπ και να λειτουργούν αποτελεσματικά ώστε να προστατεύονται οι κρατούμενοι από τις άσχημες καιρικές συνθήκες και τον αέρα,
  - να εγκατασταθούν συστήματα θέρμανσης, όπου δεν υπάρχουν,
- να παρέχονται σε όλους τους κρατούμενους κρεβάτι, στρώμα και καθαρά κλινοσκεπάσματα,
- να παρέχονται σε όλους τους κρατούμενους όλα τα αναγκαία προϊόντα και ο απαραίτητος εξοπλισμός, ώστε να διατηρούν τους χώρους διαβίωσής τους καθαρούς, καθώς και είδη προσωπικής υγιεινής (όπως χαρτί τουαλέτας, σαπούνι, οδοντόκρεμα, οδοντόβουρτσα κλπ),
- να παρέχονται είδη ένδυσης και υπόδησης στους κρατούμενους που δεν διαθέτουν τον κατάλληλο ρουχισμό,
- να διαβιώνουν όλοι οι κρατούμενοι μεγάλο μέρος της ημέρας εκτός των κελιών τους και να έχουν τη δυνατότητα φυσικής άσκησης τουλάχιστον μια ώρα ημερησίως. Στις περιπτώσεις που παρατηρείται συνωστισμός στα κέντρα κράτησης να τους παρέχεται περισσότερος χρόνος προαυλισμού.

---

¹⁹ Σημείωση της επιμελήτριας: η διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 8 της Σύμβασης προβλέπει ότι «εάν συντρέχει περίπτωση η Επιτροπή μπορεί να ανακοινώσει αμέσως τις παρατηρήσεις της στις αρμόδιες αρχές του ενδιαφερόμενου μέρους».

Περαιτέρω, η Επιτροπή επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι η παροχή προϊόντων, σε επαρκείς ποσότητες, για την προσωπική υγιεινή μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην πρόληψη της διάδοσης μεταδοτικών ασθενειών.

Όπως έχει ήδη αναφέρει η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων σε προηγούμενες εκθέσεις της η έλλειψη βασικών, καθημερινής χρήσης, αγαθών, όπως είναι το χαρτί υγείας, η οδοντόκρεμα, το σαμπουάν και το σαπούνι σε όλα τα κέντρα αποτελεί ένδειξη για τη μη προσήκουσα λειτουργία των ρυθμίσεων που έχουν υιοθετήσει οι ελληνικές αρχές και επομένως πρέπει να επανεξεταστούν άμεσα. Περαιτέρω, οι ελληνικές αρχές πρέπει να αναγνωρίσουν την ευθύνη που φέρουν για την παροχή του κατάλληλου ρουχισμού και ειδών υπόδησης στους κρατούμενους.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να υιοθετήσουν τα αναγκαία μέτρα ενόψει των ανωτέρω παρατηρήσεων.

δ. Φροντίδα της υγείας

65. Στο πλαίσιο της επίσκεψής της η αντιπροσωπεία της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συναντήθηκε με ιατρικό προσωπικό που είναι προσηλωμένο στο έργο του. Όμως, η εν γένει παροχή υπηρεσιών φροντίδας της υγείας ήταν παντελώς ανεπαρκής σε όλα τα κέντρα κράτησης που επισκέφθηκε. Όσον αφορά στο προσωπικό φροντίδας της υγείας που απασχολείται στα κέντρα κράτησης, σημειώνεται ότι μόνο στη Βέννα εργάζονται γιατρός και νοσοκόμα πλήρους ωραρίου. Στα υπόλοιπα κέντρα οι γιατροί επισκέπτονται τους κρατούμενους κάποιες ώρες δύο φορές τη βδομάδα.

Από τις ιατρικές σημειώσεις και τις συνεντεύξεις με το ιατρικό προσωπικό προκύπτει ότι είναι υψηλό το ποσοστό των δερματικών ασθενειών στα κέντρα. Επιπλέον, οι γιατροί της αντιπροσωπείας συνάντησαν πολλούς κρατούμενους με πυρετό, τραύματα και οδοντιατρικά προβλήματα που είχαν ανάγκη ιατρική περίθαλψη. Δεδομένων των ιδιομορφιών του πληθυσμού αυτών των κέντρων, με κρατούμενους που ταξιδεύουν έως την Ευρώπη συχνά σε εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, το επίπεδο του ιατρικού προσωπικού των κέντρων ήταν παντελώς ανεπαρκές.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να αξιολογήσουν ενδελεχώς άμεσα και χωρίς άλλη καθυστέρηση το κατάλληλο επίπεδο του προσωπικού παροχής υπηρεσιών φροντίδας της υγείας σε αυτά τα κέντρα λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερόμενες παρατηρήσεις.

66. Ενώ η ακτοφυλακή εφαρμόζει κατ' αρχήν σύστημα εξέτασης των παράνομων μεταναστών, δεν είναι συστηματικός ο ιατρικός έλεγχος όσων διαμένουν στα κέντρα που επισκέφθηκε η Επιτροπή. Βέβαια, η αντιπροσωπεία ενημερώθηκε για τη νέα πρωτοβουλία του νοσοκομείου της Μυτιλήνης να υποβάλει σε ιατρικές εξετάσεις σε όλους τους παράνομους μετανάστες. Η αντιπροσωπεία καλωσορίζει την επιθεώρηση των κέντρων κράτησης της Βέννας και του Πέπλου από ομάδα επιθεωρητών του Υπουργείου Υγείας που επικεντρώθηκε στις μολυσματικές ασθένειες. Όμως, αυτή η επιθεώρηση δεν μπορεί να υποκαταστήσει τις αρχικές ιατρικές εξετάσεις. Η περίπτωση συνοριοφύλακα στην περιοχή του Έβρου που προφανώς ασθένησε από μεταδοτική ασθένεια ενώ εργαζόταν αποδεικνύει ότι οι αρχές αναλαμβάνουν σημαντικούς κινδύνους επιλέγοντας να μην διεξάγονται συστηματικά ιατρικές εξετάσεις σε όλους τους νέο-αφικνούμενους μετανάστες. Η εξέταση εξυπηρετεί το συμφέρον των κρατούμενων και του προσωπικού και αποτελεί προληπτικό μέτρο προστασίας της δημόσιας υγείας.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει τη συστηματική ιατρική εξέταση όλων των αλλοδαπών κρατούμενων συμπεριλαμβανομένων των εξετάσεων για μεταδοτικές ασθένειες. Οι σχετικές εξετάσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε πλαίσιο σεβασμού του ιατρικού απόρρητου.

67. Σε κανένα από τα κέντρα δεν τηρούνταν ιατρικοί φάκελοι με τακτικό τρόπο. Περαιτέρω, οι περισσότεροι γιατροί κατέγραφαν όλες τις παρατηρήσεις τους σε ατομι-

κό σημειωματάριο, πρακτική που σαφώς παρεμποδίζει την παροχή ιατρικής φροντίδας στην περίπτωση μεταφοράς του κρατούμενου.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει την υιοθέτηση της πρακτικής τήρησης προσωπικού και εμπιστευτικού φακέλου για κάθε κρατούμενο με πληροφορίες διάγνωσης καθώς και συνεχή καταγραφή της κατάστασης της υγείας του και της θεραπείας που του παρέχεται, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εξετάσεων στις οποίες υποβάλλεται. Στην περίπτωση μεταφοράς του κρατούμενου, ο φάκελος πρέπει να διαβιβάζεται στους γιατρούς του κέντρου στο οποίο μεταφέρεται.

ε. Κανονισμός Λειτουργίας

68. Κανένα από τα κέντρα που επισκέφθηκε η Επιτροπή δεν διέπεται από πραγματικό κανονισμό λειτουργίας. Οι χώροι ψυχαγωγίας είναι ανύπαρκτοι και δεν οργανώνονται ούτε παρέχονται παραγωγικές δραστηριότητες. Δεν διατίθενται για τους κρατούμενους βιβλία, εφημερίδες ή άλλα έντυπα και οι συσκευές τηλεόρασης, όπου υπάρχουν, συχνά δεν λειτουργούν. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να υιοθετήσουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να παρέχουν ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων στους κρατούμενους στους ειδικούς χώρους φύλαξης αλλοδαπών.**

στ. Εγγυήσεις

69. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων διαπίστωσε ότι σε όλα τα κέντρα υπήρχαν ενημερωτικά φυλλάδια με τα δικαιώματα των κρατούμενων σε διάφορες γλώσσες (καταβάλλονται περαιτέρω προσπάθειες για την παραγωγή αυτών των φυλλαδίων και σε άλλες γλώσσες και την εικονογραφημένη παροχή πληροφοριών). Όμως, η αντιπροσωπεία σημείωσε ότι αυτό το φυλλάδιο δεν αναφέρει το δικαίωμα υποβολής αιτήματος ασύλου. Κατ' επανάληψη εξηγήθηκε στην αντιπροσωπεία ότι δεν μπορεί να υποβάλει αίτημα ασύλου ο αλλοδαπός που κρατείται σε ειδικό κέντρο κράτησης. Οι αιτήσεις ασύλου πρέπει να υποβάλλονται αμέσως μετά τη σύλληψη στα σύνορα από τους συνοριοφύλακες ή την ακτοφυλακή.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων σημειώνει αυτό το θέμα. Κυρίως από τις απαντήσεις των ελληνικών αρχών επί των εκθέσεων για τις επισκέψεις που πραγματοποίησε στην Ελλάδα το 1997 και το 1999 προκύπτει ότι «σε κάθε περίπτωση επιτρέπεται η πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου» και ότι δεν υπάρχει προθεσμία για την υποβολή της σχετικής αίτησης. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων ζητά από τις ελληνικές αρχές να διευκρινίσουν το θέμα αυτό.**

70. Όσον αφορά στην επικοινωνία με τον εκτός των κέντρων κράτησης κόσμο, οι κρατούμενοι στη Χίο και στη Μυτιλήνη είχαν πρόσβαση σε τηλέφωνο ενώ στον Πέλο και στη Βέννα ήταν ανύπαρκτη η δυνατότητα παρόμοιας πρόσβασης. Επιπλέον, η αντιπροσωπεία υπήρξε αποδέκτης παραπόνων σύμφωνα με τα οποία οι αρχές αρνήθηκαν στις μη κυβερνητικές οργανώσεις την πρόσβαση στα κέντρα κράτησης. **Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων θα εκτιμούσε τα σχόλια των Ελληνικών αρχών επ' αυτού του σημείου.**

η. Προσωπικό

71. Το έργο του προσωπικού των κέντρων κράτησης μεταναστών είναι ιδιαίτερα επίπονο. Κατ' αρχήν είναι αναπόφευκτες οι δυσκολίες επικοινωνίας λόγω των διαφορετικών γλωσσών. Δεύτερον, πολλοί κρατούμενοι δεν αποδέχονται εύκολα τη στέρηση της προσωπικής τους ελευθερίας, Τρίτον, υπάρχει κίνδυνος πυροδότησης εντάσεων μεταξύ κρατουμένων διαφορετικών εθνικοτήτων ή εθνοτικών ομάδων. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προσεκτική επιλογή και στην προσήκουσα κατάρτιση του προσωπικού επιτήρησης των κέντρων κράτησης μεταναστών. Εκτός από καλά ανεπτυγμένες τεχνικές διαπροσωπικής επικοινωνίας, το προσωπικό πρέπει να είναι εξοικειωμένο με το πολιτισμικό υπόβαθρο των κρατουμένων και τουλάχιστον ένα μέλος πρέπει να διαθέτει τις κα-

τάλληλες γλωσσικές δεξιότητες. Περαιτέρω, πρέπει να ενημερωθεί το προσωπικό για τον τρόπο αναγνώρισης πιθανών συμπτωμάτων στρες που εκδηλώνουν οι κρατούμενοι (είτε μετα-τραυματικό είτε προερχόμενο από τις κοινωνικο-πολιτισμικές αλλαγές) και να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα.

Τα παραπάνω κριτήρια δεν πληρούνται στα κέντρα που επισκέφθηκε η Επιτροπή. Εκτός από την περιστασιακή παρουσία ιατρικού προσωπικού (με εξαίρεση τη Βέννα) το μόνο προσωπικό των ειδικών κέντρων κράτησης αλλοδαπών ήσαν οι συνοριοφύλακες και οι αστυφύλακες και οι αντιπρόσωποι της Νομαρχίας, που είναι υπεύθυνοι για την παροχή κρεβατιών, ρουχισμού και ειδών υγιεινής. Κανείς από το προσωπικό δεν είχε παρακολουθήσει σεμινάριο κατάρτισης για την εργασία με αλλοδαπούς διαφορετικών πολιτισμικών υπόβαθρων. Περαιτέρω, οι συνοριοφύλακες δεν έχουν παρακολουθήσει ούτε στοιχειώδες σεμινάριο κατάρτισης για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων επιτήρησης και φύλαξης των κρατουμένων.

Επιπλέον, οι ρυθμίσεις που αφορούν στο προσωπικό είναι παντελώς ακατάλληλες. Για παράδειγμα, στα κέντρα κράτησης στη Μυτιλήνη και στη Χίο υπήρχαν δύο αστυνόμοι σε κάθε βάρδια ενώ στον Πέπλο πέντε. Περαιτέρω, οι γυναικείς πτέρυγες των κέντρων κράτησης στη Μυτιλήνη, στον Πέπλο, και στη Βέννα πρέπει να επανδρωθούν με γυναίκες φύλακες. Σε όλα τα κέντρα που επισκέφθηκε η Επιτροπή ήταν παρών αντιπρόσωπος της Νομαρχίας, αλλά μόνο για λίγες ώρες ημερησίως.

Επίσης, σε δύο από τα κέντρα που επισκέφθηκε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων το πρόβλημα γλωσσικής επικοινωνίας ήταν τέτοιο ώστε κάποιοι από τους κρατούμενους απευθύνθηκαν άμεσα στην αντιπροσωπεία εκφράζοντας την επιθυμία τους να επιστρέψουν οικειοθελώς στη χώρα καταγωγής τους και ζητώντας τη συνδρομή της για να υποβληθούν σε ιατρικές εξετάσεις. Η πρόσβαση σε ανθρώπους με τις σχετικές γλωσσικές δεξιότητες αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για όλα τα κέντρα κράτησης αλλοδαπών.

Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων συστήνει στις Ελληνικές αρχές να αναλάβουν αποφασιστική δράση ώστε να διασφαλίσουν την επάνδρωση των κέντρων κράτησης αλλοδαπών με κατάλληλα καταρτισμένο και εξειδικευμένο προσωπικό λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω παρατηρήσεις.

**ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ²⁰**

.....

A. Υπηρεσίες Εφαρμογής του Νόμου

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

Κατευθυντήρια γραμμή της πολιτικής του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και της Ελληνικής Αστυνομίας αποτελεί ο απόλυτος σεβασμός και η εγγύηση της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών και η καταπολέμηση κάθε είδους ρατσιστικής συμπεριφοράς. Μια «Σύγχρονη και αποτελεσματική Αστυνομία με κοινωνικές ευαισθησίες κοντά στον πολίτη» αποτέλεσε τον κεντρικό στρατηγικό στόχο της Ελληνικής Αστυνομίας για το έτος 2005 και εξακολουθεί να παραμένει ως βασική αρχή για το 2006, καθώς και για τα επόμενα έτη. Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των ατόμων που κρατούνται από τις Αστυνομικές Αρχές και η συνεχής ενημέρωση, εποπτεία και ο έλεγχος του προσωπικού στην εφαρμογή της νομοθεσίας και των μέτρων που αποσκοπούν στη διασφάλισή τους, αποτελεί προτεραιότητα στις δράσεις της στρατηγικής δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

Για το σκοπό αυτό από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας έχουν αναπτυχθεί πρωτοβουλίες και έχουν ληφθεί μέτρα που σκοπό έχουν την ευαισθητοποίηση των αστυνομικών σε θέματα σεβασμού και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την αστυνομική δράση και αποδεικνύουν το μόνιμο και σταθερό ενδιαφέρον της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι πρωτοβουλίες αυτές εστιάζονται στους ακόλουθους άξονες:

2. Αστυνομική τακτική και πρακτική.

1. Εκδόθηκε εγκύκλιος διαταγή του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας με θέμα «Η αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, της μισαλλοδοξίας και τη μη ανεκτικότητα, κατά την αστυνομική δράση» (Μάιος 2006), στην οποία υπογραμμίζεται ότι ο σεβασμός στην ποικιλία των αντιλήψεων, των τρόπων ζωής και των πολιτιστικών στοιχείων όλων των ανθρώπων ανεξαιρέτως, αποτελεί βασική υποχρέωση του αστυνομικού προσωπικού. Στην ίδια εγκύκλιο επισημαίνεται και τονίζεται η υποχρέωση των Αστυνομικών Αρχών να διερευνούν την πιθανότητα ύπαρξης ρατσιστικού κινήτρου, τόσο στις ποινικές όσο και στις διοικητικές υποθέσεις.

2. Εκδόθηκε εγκύκλιος διαταγή του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας με θέμα «Οι προσαγωγές ατόμων ως προληπτική και κατασταλτική ενέργεια στην άσκηση της αστυνομικής αρμοδιότητας» (Ιούνιος 2005), που σκοπό έχει την παροχή ερμηνευτικών παρατηρήσεων προς τις Υπηρεσίες, με βάση το ισχύον νομικό καθεστώς και την επίδειξη ευαισθησίας στα θέματα προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών, σύμφωνα με τις προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Με αφορμή την έκδοση της εν λόγω εγκυκλίου ο Συνήγορος του Πολίτη συνεχάρη το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, επισημαίνοντας ότι αυτή χαρακτηρίζεται από πληρότητα νομικής επιχειρηματολογίας, καθώς συνεκτιμά τα σύγχρονα διεθνή δεδομένα και εκφράζει την ικανοποίηση του για το γεγονός ότι σ' αυτήν, καθίσταται σαφές ότι η συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη αποτελεί υποχρέωση των Αστυνομικών Υπηρεσιών.

3. Εκδόθηκε και διανεμήθηκε σε όλες τις Αστυνομικές Υπηρεσίες εγχειρίδιο με θέμα «Προσαγωγές, μεταχείριση και δικαιώματα κρατουμένων από τις Αστυνομικές Αρχές» (Ιούνιος 2005). Σε αυτό περιλαμβάνονται οι παρακάτω εγκύκλιες διαταγές του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών κατά την αστυνομική δράση :

- Η υπ' αριθ. 4803/22/44 από 4-7-2003 με θέμα «Μεταχείριση και δικαιώματα των κρατουμένων από τις αστυνομικές αρχές», με την οποία επιλύονται προβλήματα που αφορούν στην πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων των κρατουμένων.

---

²⁰ Πρόκειται για το έγγραφο CPT/Inf (2006) 42 το οποίο δημοσιεύθηκε στις 20.12.2006.

- Οι υπ' αριθ. 9001/5/24-γ' από 23-4-2003 και 9001/22/44ι' από 1-10-2003 με θέμα «Δημοσιοποίηση στοιχείων ταυτότητας συλληφθέντων προσώπων», με τις οποίες ρυθμίστηκε το θέμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και γενικότερα της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής των συλληφθέντων από τις Αστυνομικές Αρχές με την απαγόρευση της δημοσιοποίησης στοιχείων της ταυτότητάς τους, σύμφωνα και με σχετική απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

- Η υπ' αριθ. 7100/22/4^α από 17-6-2005 με θέμα «Οι προσαγωγές ατόμων ως προληπτική και κατασταλτική ενέργεια στην άσκηση της αστυνομικής αρμοδιότητας».

4. Εκδόθηκε, με αφορμή την ημέρα εορτασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (10^η Δεκεμβρίου), εγκύκλιος διαταγή του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας με θέμα «Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την αστυνομική δράση» (7100/1/5 από 10-12-2005). Η εν λόγω εγκύκλιος κοινοποιήθηκε στο σύνολο του προσωπικού προκειμένου να ενστερνιστούν τη νέα στρατηγική του Σώματος για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κατά την αστυνομική δράση, με στόχο μια Ελληνική Αστυνομία σύγχρονη, αποτελεσματική, με ανθρωπιά, κοντά στον πολίτη, που θα εξασφαλίζει "το δικαίωμα στην ασφάλεια των πολιτών" και θα αποτελεί θεματοφύλακα μιας κοινωνίας συνοχής, αλληλεγγύης, συμμετοχής και δικαιοσύνης.

3. Έλεγχος - πειθαρχική διερεύνηση καταγγελιών σε βάρος αστυνομικών

1. Αναλήφθηκαν οι απαιτούμενες διοικητικές ενέργειες για τη διερεύνηση από πειθαρχικής πλευράς υποθέσεων που αφορούσαν αιτιάσεις για κακοποίηση-κακομεταχείριση ημεδαπών και αλλοδαπών (κρατούμενων ή μη) ατόμων και χρήση πυροβόλων όπλων από αστυνομικούς, με στόχο την οριστική εξάλειψη τέτοιων φαινομένων. Δόθηκαν κατευθυντήριες οδηγίες για μηδενική ανοχή σε περιπτώσεις βεβαίωσης σχετικών παραπτωμάτων. Αναλυτικότερα:

α. Προς ενίσχυση της αμεροληψίας των διοικητικών εξετάσεων και για λόγους αντικειμενικότερης απονομής της πειθαρχικής δικαιοσύνης, αναφορικά με τις υποθέσεις που αφορούν καταγγελίες για πρόκληση βασάνων, οποιασδήποτε σωματικής κάκωσης ή βλάβης της υγείας, άσκησης ψυχολογικής βίας και κάθε άλλης ενέργειας ή συμπεριφοράς, που συνιστά βαριά προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας ή εκτός αυτής, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11 και 15 του Π.Δ. 3/2004, οι οποίες τροποποίησαν τις διατάξεις των άρθρων 23 παρ. 1 και 27 παρ. 2 του Π.Δ. 22/1996:

- Η άσκηση της πειθαρχικής δίωξης κατά του υπαιτίου αστυνομικού, με την έκδοση διαταγής διενέργειας Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης (Ε.Δ.Ε.) ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα υπηρεσιακών κλιμακίων ανωτέρων της Αστυνομικής Διεύθυνσης στην οποία υπάγεται διοικητικά ο καταγγελλόμενος αστυνομικός.

- Η διοικητική διερεύνηση (διοικητική ανάκριση) ανατίθεται υποχρεωτικά σε Αξιωματικό άλλης Αστυνομικής Διεύθυνσης, από αυτή που ανήκει οργανικά ο εγκαλούμενος αστυνομικός.

β. Με την 7100/14/2-β' από 6-7-2005 διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, απεστάλη σ' όλες τις Υπηρεσίες και κοινοποιήθηκε σε όλο το προσωπικό, με σκοπό την ευαισθητοποίηση αυτού στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την αστυνομική δράση, η από 20-12-2004 απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.), που εκδόθηκε επί της προσφυγής του ΜΑΚΑΡΑΤΖΗ Χρήστου κατά της Ελλάδας (προσφυγή 50385/1999), με την οποία καταδικάστηκε η Χώρα μας για παραβίαση του άρθρου 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.) (Ν.Δ. 53/1974, Α' - 256), το οποίο εγγυάται την προστασία του δικαιώματος στη ζωή.

2. Σε ότι αφορά την έκβαση των διοικητικών εξετάσεων για τις υποθέσεις κακοποίησης αλλοδαπών οικονομικών μεταναστών στους ειδικούς χώρους φύλαξης Βέννας και Πέπλου, καθώς και στα Τμήματα Συνοριακής Φύλαξης Σουφλίου, Τυχερού, Ιάσμου και Φερών που αναφέρονται στη έκθεση της επιτροπής (παράγραφος 20):

α. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (C.P.T.) του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατά το χρονικό διάστημα από 3 έως 6-9-2005 επισκέφθηκε τους ειδικούς χώρους φύλαξης αλλοδαπών οικονομικών μεταναστών Βέννας Ροδόπης και εκείνους του Πέπλου Έβρου. Επίσης, επισκέφθηκε τα κρατητήρια των Τμημάτων Συνοριακής Φύλαξης Ιάσμου, Σουφλίου, Τυχερού και Φερών.

– Την 4-9-2005, κατά την επίσκεψη στον ειδικό χώρο φύλαξης Βέννας η επιτροπή γνωστοποίησε στην Αστυνομική Διεύθυνση Ροδόπης, καταγγελίες για κακοποίηση ορισμένων από τους 92 συνολικά κρατούμενους από Συνοριακούς Φύλακες και ζήτησε τη μεταφορά τους σε άλλο χώρο, προς αποφυγή περαιτέρω κακομεταχείρισης, λόγω της καταγγελίας τους .

– Ως κακοποιηθέντες φέρονταν 11 υπήκοοι ΙΡΑΚ, οι οποίοι εξετάσθηκαν την επόμενη μέρα (5-9-2005), από τον Προϊστάμενο της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Θράκης. Από την εξέταση προέκυψε ότι έξι (6) από αυτούς, οι Μ.Σ., Κ.Ρ., Η.Μ., Κ.Κ. και Σ. Α. δεν έφεραν κακώσεις, ενώ οι άλλοι πέντε (5), οι Μ.Σ., Α.Σ., Η.Σ., Σ.Δ. και Α. Β., έφεραν ελαφρές σωματικές κακώσεις (ξανθής χροιάς) που προκλήθηκαν δια θλώντος οργάνου, με πιθανή ημερομηνία πρόκλησής τους είκοσι (20) έως εικοσιπέντε (25) ημέρες περίπου από την εξέταση. Ο πρώτος είχε θλαστική εκχύμωση στη δεξιά και αριστερή ωμοπλατιαία χώρα, ο δεύτερος θλαστική εκχύμωση στη δεξιά πρόσθια κνημιαία χώρα, ο τρίτος θλαστική εκχύμωση στην επιγαστρία χώρα, ο τέταρτος θλαστική εκχύμωση στη δεξιά πρόσθια βραχιόνια χώρα και ο πέμπτος θλαστική εκχύμωση στη δεξιά ωμοπλατιαία χώρα.

– Οι παραπάνω αλλοδαποί, με άλλους 56 ομοεθνείς τους, είχαν εισέλθει παράνομα στη χώρα. Η σύλληψή τους, που πραγματοποιήθηκε την 22-8-2005, επιτεύχθηκε μετά από καταδίωξη του φορτηγού που τους μετέφερε σε αγροτική, με αρδευτικά κανάλια, περιοχή της Χρυσούπολης Καβάλας.

β. Στην αρχική έκθεση της Επιτροπής αναφέρονται μεταξύ των άλλων και οι ακόλουθες διαπιστώσεις :

(1) **Χώρος κράτησης Βέννας:** Εξετάσθηκαν από γιατρούς της Επιτροπής 11 άτομα και όλοι οι επιδειχθέντες τραυματισμοί ήταν, κατά τους ισχυρισμούς των καταγγελλόντων, αποτέλεσμα κακοποίησης από συνοριακούς φύλακες (με γροθιές, κλωτσιές και / ή με χρήση αστυνομικής ράβδου).

(2) **Τμήματα Συνοριακής Φύλαξης Σουφλίου, Τυχερού, Ιάσμου και Φερών:** Καταγγέλθηκαν στην Επιτροπή, χωρίς να προσδιορίζονται οι Υπηρεσίες τα εξής:

– ένας κρατούμενος με μπαταρισμένο πόδι κακοποιήθηκε από αστυνομικό,
– εφαρμογή τεχνικής που περιλαμβάνει ντους με κρύο νερό και εξαναγκασμό παραμονής επί 13 ώρες, μπροστά σε ανοικτό παράθυρο.

γ. Για τη διερεύνηση των αιτιάσεων περί κακοποίησης των εν λόγω αλλοδαπών διενεργήθηκε Ένορκη Διοικητική Εξέταση (Ε.Δ.Ε.) από την οποία προέκυψαν τα ακόλουθα :

– Από τη διοικητική εξέταση των αλλοδαπών κρατούμενων, τόσο των φερόμενων ως κακοποιηθέντων, όσο και άλλων που είχαν παραμείνει και δεν είχε διαταχθεί η επανεισδοχή τους, δεν επιβεβαιώθηκαν οι αιτιάσεις για κακοποίηση από συνοριακούς φύλακες. Κάποιοι από αυτούς απέδωσαν τους τραυματισμούς τους σε χτυπήματα στην καρότσα του φορτηγού που τους μετέφερε κατά την καταδίωξη, λίγο πριν τη σύλληψή τους (Μ.Σ., Κ.Ρ., Κ.Κ., Α. Β.), ενώ άλλοι σε περιστατικό απόπειρας απόδρασής τους, από το χώρο κράτησης της Βέννας την 28 ή 29-8-2005, όταν αρνήθηκαν να συμμορφωθούν με τις υποδείξεις των συνοριακών φυλάκων και να μπουν στα κρατητήρια, ισχυρισμός όμως που έρχεται σε αντίθεση με την ιατροδικαστική έκθεση του Ιατροδικαστή Θράκης, σε σχέση με το χρόνο πρόκλησης των σωματικών βλαβών.

– Σύμφωνα με καταθέσεις τριών (3) εκ των φερομένων ως κακοποιηθέντων (Η.Σ., Α.Η. και Α.Β.), οι καταγγελίες τους προς την Επιτροπή για κακοποίηση από αστυνομικούς, έγιναν κατόπιν προσυνεννόησης και με σκοπό να μεσολαβήσει η Επιτροπή και να μεταφερθούν στην Αθήνα, όπου είχαν συγγενείς και φίλους, οι οποίοι θα τους βοηθούσαν να φύγουν για άλλη χώρα της Ευρώπης.

– Όσον αφορά τις αιτιάσεις για κακοποίηση κρατουμένων στα Τμήματα Συνοριακής Φύλαξης Σουφλίου, Τυχερού, Ιάσμου και Φερών, αυτές δεν επιβεβαιώθηκαν από τις ληφθείσες καταθέσεις, με δεδομένο ότι δεν υπήρχαν αξιοποιήσιμες πληροφορίες και στοιχεία.

Επειδή από τη διοικητική εξέταση δεν προέκυψαν ευθύνες αστυνομικών ή συνοριακών φυλάκων, η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο από πειθαρχικής πλευράς.

(3) Υπόθεση κακοποίησης αλλοδαπών οικονομικών μεταναστών στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών Μυτιλήνης.

α. Την 06/07-09-2005, μέλη της Επιτροπής επισκέφθηκαν το Κέντρο κράτησης αλλοδαπών Μυτιλήνης όπου έγιναν αποδέκτες καταγγελιών από δύο (2) οικονομικούς μετανάστες που διέμεναν σ' αυτό, ότι στις αρχές Αυγούστου 2005, υψηλόβαθμος αστυνομικός τους κακοποίησε (κτυπήματα με ράβδο και λακτίσματα).

β. Για τη διερεύνηση της υπόθεσης διενεργήθηκε Ένορκη Διοικητική Εξέταση (Ε.Δ.Ε.) από την οποία προέκυψαν τα ακόλουθα:

– Οι φερόμενοι ως καταγγέλλοντες, πέρα από το γεγονός ότι δεν κατονομάζονταν στο σχετικό έγγραφο της Επιτροπής, δεν βρίσκονταν κατά το χρόνο διενέργειας της διοικητικής έρευνας στο Κέντρο, καθόσον ο χρόνος παραμονής τους δεν υπερβαίνει σε καμία περίπτωση το τρίμηνο, οι δε παλαιότεροι από τους διαμένοντες σ' αυτό εισήλθαν την 25-08-2005, γεγονός που δεν επέτρεψε την εξέτασή τους.

– Κανένας από τους αλλοδαπούς που κρατήθηκαν στο Κέντρο ανέφερε αιτιάσεις για κακοποίηση οποιουδήποτε κρατουμένου από αστυνομικό, ούτε υπέπεσε κάτι τέτοιο στην αντίληψη των τελευταίων. Οι αλλοδαποί, υπήκοοι Σρι Λάνκα, οι Β.Α., W.J. και S. Α., οι οποίοι ήταν οι παλαιότεροι που διέμεναν στο Κέντρο και εξετάσθηκαν στο πλαίσιο της διοικητικής ανάκρισης, δεν γνώριζαν οτιδήποτε σχετικό με κακοποίηση, χρήση βίας ή βάνουση ή απάνθρωπη συμπεριφορά σε βάρος άλλου τροφίμου του Κέντρου.

– Σύμφωνα με την Πρόεδρο της Ελληνικής Ομάδας Διάσωσης (Παράρτημα Λέσβου) και υπεύθυνη για τη σίτιση και υγειονομική φροντίδα των διαμενόντων στο Κέντρο, η οποία εξετάσθηκε επίσης στο πλαίσιο της διοικητικής ανάκρισης, ουδέποτε υπέπεσε στην αντίληψή της, ούτε της καταγγέλθηκε από οποιονδήποτε αλλοδαπό οτιδήποτε σχετικό με κακοποίησή τους, στην καθημερινή επαφή που έχει με αυτούς.

Επειδή από τη διοικητική εξέταση δεν προέκυψαν ευθύνες αστυνομικών, η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο από πειθαρχικής πλευράς.

(4) Υπόθεση κακοποίησης κρατουμένων στο Αστυνομικό Τμήμα Ομόνοιας: Αιτιάσεις για «προσπάθεια» αστυνομικών να αποκρύψουν κατά τη δεύτερη επίσκεψη της Επιτροπής, τον πραγματικό αριθμό των κρατουμένων στην Υπηρεσία αυτή.

Διατάχθηκε Ένορκη Διοικητική Εξέταση (Ε.Δ.Ε.) στο αρχικό πόρισμα της οποίας παρατηρήθηκαν ελλείψεις και επιστράφηκε από τη Διοίκηση, την 17-4-2006, για περαιτέρω συμπλήρωσή της και υποβολή νέου πληρέστερου πορίσματος.

(5) Στατιστικά στοιχεία για περιπτώσεις αιτιάσεων σε βάρος αστυνομικών για κακομεταχείριση – κακοποίηση πολιτών από αστυνομικούς, κατά το χρονικό διάστημα 2004-2005 (παράγραφος 20)

α. Το έτος 2004 διερευνήθηκαν (22) υποθέσεις αιτιάσεων για κακομεταχείριση – κακοποίηση πολιτών (κρατουμένων ή μη), που είχαν ως αποτέλεσμα:

Από πειθαρχικής πλευράς.

→ Επιβλήθηκε πειθαρχική κύρωση σε (1) υπόθεση. Τιμωρήθηκε (1) αστυνομικός με την κατώτερη πειθαρχική ποινή του Προστίμου.

→ Τέθηκαν στο αρχείο (10) υποθέσεις.

→ Εκκρεμούν προς εξέταση (7) υποθέσεις.

→ Ανεστάλη η λήψη απόφασης για επιβολή ή μη πειθαρχικής ποινής ή παραπομπής του υπαίτιου στο αρμόδιο Πειθαρχικό Συμβούλιο, μέχρι την έκδοση απόφασης του ποινικού δικαστηρίου για την αντίστοιχη ποινική υπόθεση, σε (1) υπόθεση.

→ Εκκρεμεί η λήψη απόφασης ενώπιον των αρμοδίων Πειθαρχικών Συμβουλίων, για (3) υποθέσεις.

Από ποινικής πλευράς.

→ Δεν είχαν ποινική διάσταση (12) υποθέσεις.

→ Αρχαιοθετήθηκαν από τις αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές (2) υποθέσεις (απόρριψη εγκλήσεων).

→ Σχηματίσθηκαν αντίστοιχες ποινικές δικογραφίες για (4) υποθέσεις, από τις οποίες (2) αρχαιοθετήθηκαν από της αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές. Για (1) από αυτές δεν έχει γνωστοποιηθεί από της αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές η εξέλιξη της (όσον αφορά την άσκηση ή μη ποινικής δίωξης), ενώ σε (1) υπόθεση απορρίφθηκε η υποβληθείσα έγκληση.

→ Ασκήθηκε ποινική δίωξη σε (4) υποθέσεις, εκ των οποίων για (1) εκδόθηκε αθωωτική απόφαση, ενώ οι λοιπές (3) εκκρεμούν ενώπιον των Δικαστικών Αρχών.

β. Για το έτος 2005 διατάχθηκε η διερεύνηση (69) υποθέσεων - αιτιάσεων για κακομεταχείριση – κακοποίηση πολιτών (κρατούμενων ή μη), που είχαν ως αποτέλεσμα:

Από πειθαρχικής πλευράς.

→ Επιβλήθηκαν πειθαρχικές κυρώσεις σε (2) υποθέσεις. Τιμωρήθηκαν (2) αστυνομικοί με την κατώτερη πειθαρχική ποινή του Προστίμου.

→ Τέθηκαν στο αρχείο (39) υποθέσεις.

→ Εκκρεμούν προς εξέταση (25) υποθέσεις.

→ Εκκρεμεί η λήψη απόφασης ενώπιον των αρμοδίων Πειθαρχικών Συμβουλίων για (3) υποθέσεις.

Από ποινικής πλευράς

→ Δεν είχαν ποινική διάσταση (50) υποθέσεις.

→ Υποβλήθηκε έγκληση για (1) υπόθεση, που εκκρεμεί στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή.

→ Σχηματίσθηκαν αντίστοιχες ποινικές δικογραφίες για (10) υποθέσεις, από τις οποίες για (9) δεν έχει γνωστοποιηθεί από τις αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές η εξέλιξη αυτών (όσον αφορά την άσκηση ή μη ποινικής δίωξης), ενώ για (1) απορρίφθηκε η έγκληση.

→ Ασκήθηκε ποινική δίωξη για (8) υποθέσεις, από τις οποίες (7) εκκρεμούν ενώπιον των Δικαστικών Αρχών και για (1) εκδόθηκε αθωωτική απόφαση.

4. Κακοποίηση και συνθήκες κράτησης.

Παράγραφος 15 της έκθεσης. Κράτηση του πολίτη Κίνας G.Y.G.

α. Ο ανωτέρω αλλοδαπός καταδικάσθηκε σε φυλάκιση 2 ετών και χρηματική ποινή 2.000 €, με την υπ' αριθ. 3487 από 29-3-2004 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Κορίνθου, για παράβαση του νόμου περί αλλοδαπών. Η ποινή ανεστάλη και διατάχθηκε η απέλασή του από τη χώρα (δικαστική απέλαση).

β. Την 2-4-2004 μετήχθη στη Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής προκειμένου εκτελεσθεί η προαναφερόμενη δικαστική απόφαση απέλασης.

Επειδή δεν κατείχε ταξιδιωτικό έγγραφο, απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της απέλασης, έγιναν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για να εφοδιασθεί από το Προξενείο της χώρας του. Τούτο όμως δεν έγινε εφικτό, παρά τις κατ' επανάληψη οχλήσεις και την από 22-9-2004 παρέμβαση της αρμόδιας Αστυνομικής Υπηρεσίας, μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών.

γ. Την 11-10-2005, οδηγήθηκε στη Δικαστική Φυλακή Κορυδαλλού, κατόπιν της 105 από 11-10-2005 παραγγελίας της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών, για κράτηση αλλοδαπού σε ειδικούς χώρους κράτησης (άρθρο 74 παρ. 4 Ποινικού Κώδικα) μέχρι την απέλασή του. Με νεώτερη παραγγελία της ίδιας Εισαγγελικής Αρχής (190/4-5-2006) διατάχθηκε η κράτησή του στο ίδιο κατάστημα για τη χρηματική ποινή και τα δικαστικά έξοδα που του επιβλήθηκαν με την αρχική δικαστική απόφαση.

δ. Από την Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής εξακολουθούν οι ενέργειες, προκειμένου εφοδιασθεί από το Προξενείο της χώρας του με ταξιδιωτικό έγγραφο.

ε. Για την κράτηση των υπό απέλαση αλλοδαπών, μετά από απόφαση για δικαστική απέλαση, σχετική είναι η υπ' αριθ. 3 από 10-2-2006 Γνωμοδότηση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου που κοινοποιήθηκε σε όλες τις Αστυνομικές Υπηρεσίες. Στη Γνωμοδότηση αυτή σημειώνονται και τα εξής:

«Στις περιπτώσεις που διατάσσεται η απόλυση υπό όρο του κρατούμενου αλλοδαπού, εναντίον του οποίου εκκρεμεί προς εκτέλεση δικαστική απόφαση απέλασης επιβάλλεται συνεργασία του Διευθυντή των Φυλακών και της αρμόδιας αστυνομικής αρχής για την έγκαιρη και αποτελεσματική εκτέλεση των δικαστικών απελάσεων όταν ο υπό απέλαση αλλοδαπός βρίσκεται κρατούμενος προς έκτιση ποινής στερητικής της ελευθερίας, οι δε σωφρονιστικοί υπάλληλοι δεν πρέπει να απολύουν τον αλλοδαπό κρατούμενο αυτόματα από τη φυλακή, αλλά οφείλουν να παρατείνουν την κράτησή του για τις ανάγκες της εκτέλεσης της απέλασης».

Παράγραφος 21 της έκθεσης

Σύσταση ανεξάρτητης αρχής επιθεώρησης αστυνομικών κρατητηρίων

Η σχετική σύσταση της CPT πρόκειται να εξετασθεί από την Υπηρεσία μας αφού ληφθούν υπόψη οι θεσμοί ελέγχου που ισχύουν στις άλλες Ευρωπαϊκές αστυνομίες, η εμπειρία της Επιτροπής Επιθεώρησης Φυλακών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, οι απόψεις συναρμόδιων φορέων και βέβαια η τελική στάση της Χώρας μας στην ενδεχόμενη υπογραφή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Διεθνή Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλης Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (OPCAT).

Παράγραφος 25 της έκθεσης.

Κρατητήρια του Αστυνομικού Τμήματος Ομόνοιας

Τα κρατητήρια του ως άνω Τμήματος, στεγάζονται στο πρώτο όροφο νεόκτιστου κτιρίου και διαθέτουν κλιματισμό, εξαερισμό, τουαλέτες, μπάνια, κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης, καθώς και φυσικό και τεχνητό φωτισμό. Η χωρητικότητά τους ανέρχεται σε τριάντα (30) άτομα.

Από τη Διεύθυνση Αστυνομίας Αθηνών, παρακολουθείται καθημερινά ο αριθμός των κρατούμενων όλων των υφισταμένων Υπηρεσιών της και κάθε φορά που αυτός προσεγγίζει ή υπερβαίνει τη χωρητικότητα των κρατητηρίων, γίνεται άμεσα ανακατανομή τους σε κρατητήρια άλλων Υπηρεσιών.

Υποδείξεις που έγιναν από την Επιτροπή, όπως η απομάκρυνση χειροπέδων δέσμευσης ψυχασθενών προς αποτροπή αυτοτραυματισμού τους, υλοποιήθηκαν αμέσως.

Παράγραφος 27 της έκθεσης

Κέντρα κράτησης Θράκης

Έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη βελτίωση των χώρων φιλοξενίας αλλοδαπών οικονομικών μεταναστών στα ειδικά κέντρα Φερών, Τυχερού, Σουφλίου και Ιάσμου, που έχουν δημιουργηθεί με μέριμνα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Σε όλους τους χώρους υφίσταται και λειτουργεί σύστημα θέρμανσης.

Όλοι οι αλλοδαποί που φιλοξενούνται εκεί έχουν εφοδιασθεί με καινούργια κλινοσκεπάσματα και με ατομικά είδη υγιεινής και καθαριότητας. Από 28-12-2005 ανεστάλη η λειτουργία του χώρου υποδοχής παρανόμως εισερχομένων μεταναστών στο Πέπλο Έβρου, προκειμένου εκτελεσθούν εργασίες συντήρησης με ευθύνη του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Έβρου και μέχρι σήμερα δεν έχει ξαναλειτουργήσει.

Παράγραφος 29 της έκθεσης

Κρατητήρια Διεύθυνσης Αλλοδαπών στο πρώην Αεροδρόμιο Ελληνικού

Οι χώροι καθαρίζονται δύο (2) φορές ημερησίως και παρέχονται στους κρατούμενους όλα τα απαραίτητα είδη καθαριότητας. Πριν την επίσκεψη της επιτροπής είχαν παραγγελθεί καινούργια στρώματα, τα οποία και έχουν παραδοθεί.

Ο προαυλισμός των κρατούμενων, εφόσον οι καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν, γίνεται κανονικά. Ειδική ενασχόληση των κρατούμενων δεν έχει προβλεφθεί, πλην

όμως κατά την ώρα του προαυλισμού οι κρατούμενοι δύνανται να παίζουν ποδόσφαιρο ή να κάνουν τζόκινγκ.

Το αναφερόμενο στην έκθεση κελί των 3,5 τ.μ. δεν χρησιμοποιείται για τον εγκλεισμό κρατουμένων, αλλά ως χώρος εναπόθεσης ειδών ρουχισμού.

Παράγραφοι 31, 32 και 34 της έκθεσης Βελτίωση συνθηκών κράτησης

Στις άμεσες προτεραιότητες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ανάγεται η συνεχής προσπάθεια για βελτίωση των συνθηκών και όρων κράτησης στα υφιστάμενα κρατητήρια καθώς και στους ειδικούς χώρους κράτησης, από πλευράς ασφάλειας και υγιεινής.

α. Σύμφωνα με το άρθρο 76 του Ν.3386/2005 *«Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»* και το άρθρο 44 του Ν.2910/2001, η κράτηση σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί τους τρεις (3) μήνες.

β. Κατ' εφαρμογή του Ν.3386/2005, εκδόθηκε η υπ'αριθ.6634/1-193260 από 27-8-2005 διαταγή του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, με την οποία διατάχθηκαν οι αρμόδιες Υπηρεσίες να αφήσουν ελεύθερους τους κρατούμενους αλλοδαπούς σε βάρος των οποίων είχαν εκδοθεί αποφάσεις απέλασης, προκειμένου να υπαχθούν στις ευεργετικές διατάξεις του νόμου. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να αποσυμφορηθούν τα κρατητήρια της Ελληνικής Αστυνομίας.

γ. Από το άρθρο 81 του Ν. 3386/2005, προβλέπεται η δημιουργία ειδικών χώρων κράτησης, οι οποίοι ιδρύονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δημόσιας Τάξης. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι προδιαγραφές και οι όροι λειτουργίας των χώρων αυτών. Για το θέμα αυτό το Υπουργείο μας με το υπ' αριθμ. 6634/1-195812 από 29-3-2006 έγγραφό του απευθύνθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προκειμένου εκδοθεί η προβλεπόμενη από το προαναφερόμενο άρθρο κοινή Υπουργική απόφαση.

Παράγραφος 36 της έκθεσης Κρατητήρια Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (οδός Π. Ράλλη).

Τα κρατητήρια της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής στεγάζονται στο 2^ο και 3^ο όροφο του κτιρίου που ευρίσκεται επί της οδού Π. Ράλλη 24 και προορίζονται για την προσωρινή φύλαξη αλλοδαπών κρατουμένων.

Στον 2^ο όροφο βρίσκονται τα κρατητήρια ανδρών συνολικής χωρητικότητας 200 ατόμων κατανεμημένων σε 40 κελιά των πέντε ατόμων το καθένα, με αντίστοιχα τσιμεντένια κρεβάτια. Επίσης λειτουργούν 10 κοινόχρηστες τουαλέτες με διαχωριστικό τοίχο μεταξύ τους, ώστε να εξασφαλίζεται απόλυτα η ιδιαιτερότητα του χώρου, καθώς και 7 μπάνια με διαχωριστικό τοίχο.

Στον 3^ο όροφο βρίσκονται τα κρατητήρια γυναικών, τα οποία δεν έχουν καμία επαφή με αυτά των ανδρών, συνολικής χωρητικότητας 150 ατόμων, κατανεμημένων σε 30 κελιά των πέντε ατόμων το καθένα, με αντίστοιχα τσιμεντένια κρεβάτια. Για τις παραπάνω κρατούμενες λειτουργούν 5 κοινόχρηστες τουαλέτες και 4 μπάνια.

Στον ίδιο όροφο και σε ξεχωριστό τμήμα λειτουργιών τα κρατητήρια των ανηλίκων, τα οποία διαχωρίζονται με μεταλλική πόρτα από αυτά των γυναικών, συνολικής χωρητικότητας 20 ατόμων, κατανεμημένα σε 20 κελιά του ενός ατόμου το καθένα, με αντίστοιχο τσιμεντένιο κρεβάτι.

Στα κρατητήρια των ανηλίκων, λειτουργούν δύο 2 κοινόχρηστες τουαλέτες και ένα μπάνιο κατασκευασμένα με τις προαναφερόμενες προδιαγραφές.

Για την απρόσκοπτη επικοινωνία των κρατουμένων έχουν εγκατασταθεί και λειτουργούν 13 καρτοτηλέφωνα.

Όλοι οι κρατούμενοι βγαίνουν από τα κελιά τους τμηματικά ανά τακτά χρονικά διαστήματα, έτσι ώστε να μην συνωστίζονται όλοι μαζί, για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

Σε όλους τους κρατούμενους, χορηγούνται είδη ατομικής υγιεινής (σαπούνια, σαμπουάν, ξυριστικά είδη, οδοντόκρεμα, οδοντόβουρτσες κ.λ.π.).

Όλα τα κελιά διαθέτουν σύστημα θέρμανσης – ψύξης – εξαερισμού. Επίσης υφίσταται συνεχής ροή (ζεστού) νερού, σε 24ωρη βάση.

Η καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων (μπάνιων, τουαλετών, διαδρόμων κ.λ.π.) έχει ανατεθεί σε ιδιωτικό συνεργείο καθαρισμού, το οποίο φροντίζει σε καθημερινή βάση για τον καθαρισμό και απολύμανση αυτών.

Τα κλινოსκεπάσματα καθαρίζονται και απολυμαίνονται από ιδιωτικό συνεργείο, ανά τακτά διαστήματα, με δαπάνη της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής.

Μέσα στα κελιά δεν υπάρχει κουδούνι ειδοποίησης, καθότι το προσωπικό της φρουράς, επιτηρεί αυτά σε 24ωρη βάση.

Έχουν γίνει ενέργειες για συμπληρωματικές εργασίες προκειμένου δημιουργηθούν προϋποθέσεις για προαυλισμό των κρατουμένων, χωριστά ανδρών και γυναικών, σε συνθήκες ασφαλείας.

Η επικοινωνία με τους συνηγόρους γίνεται οποιαδήποτε ώρα της ημέρας.

Χορηγούνται τρία γεύματα ημερησίως (πρωινό, μεσημεριανό, βραδινό).

Τέσσερις (4) φορές την εβδομάδα λειτουργεί ιατρείο για την παροχή υγειονομικής περίθαλψης των κρατουμένων, σε προβλεπόμενο χώρο εντός των κρατητηρίων, από ομάδα ιατρών της μη κερδοσκοπικής εταιρείας «Ιατρική Παρέμβαση», που συνεργάζεται με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Η ομάδα των ιατρών αποτελείται από παθολόγο, χειρουργό, ψυχολόγο, ψυχίατρο, κοινωνικό λειτουργό και νοσηλεύτη.

Σε έκτακτες περιπτώσεις και για περιστατικά που δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν επιτόπου από την ιατρική ομάδα, οι ασθενείς κρατούμενοι μεταφέρονται, συνοδεία αστυνομικών, σε εφημερεύον νοσοκομείο με ασθενοφόρο του Ε.Κ.Α.Β.

Πέραν των άλλων εξετάσεων, πραγματοποιείται μια φορά το μήνα, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στους κρατούμενους, εξέταση θώρακος, από κινητή μονάδα του ως άνω Υπουργείου που έρχεται για το σκοπό αυτό στα κρατητήρια της οδού Πέτρου Ράλλη.

Επίσης, λαμβάνονται όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την πρόληψη διάδοσης μολυσματικών ασθενειών (ψώρα κ.λ.π.) με την καθοδήγηση και τις οδηγίες που δίνονται από τους ιατρούς στο προσωπικό της φρουράς.

Για κάθε κρατούμενο ασθενή ανοίγεται ιατρικός φάκελος από τους ιατρούς, στον οποίο καταχωρούνται όλα τα στοιχεία που αφορούν το ιατρικό ιστορικό του. Ο φάκελος τηρείται στο αρχείο της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής.

Παράγραφοι 39 και 41 της έκθεσης Πρόσβαση φορέων σε χώρους κράτησης αλλοδαπών

Σε ότι αφορά την πρόσβαση φορέων στους χώρους κράτησης αλλοδαπών κρατουμένων, τονίζεται η καλή συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας με ανεξάρτητες αρχές όπως είναι ο Συνήγορος του Πολίτη, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Μ.Κ.Ο. Σε καμία περίπτωση δεν απαγορεύθηκε η επίσκεψη εκπροσώπων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων σε χώρους κράτησης. Επιπλέον υπογραμμίζεται ότι για τη μεταχείριση και τα δικαιώματα των κρατουμένων από τις Αστυνομικές Αρχές εφαρμόζεται η υπ'αριθ.4803/22/44 από 4-7-2003 διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

Παράγραφος 42 της έκθεσης Πληροφοριακά έντυπα για τα δικαιώματά των υπό απέλαση κρατουμένων αλλοδαπών

Από το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας έγινε και νέα υπόμνηση σ' όλες τις Αστυνομικές Υπηρεσίες για τη χορήγηση στους αλλοδαπούς κρατουμένους των εντύπων πληροφοριακών δελτίων που καθορίζουν τα δικαιώματά τους (Σχ.ετ.6634/1-196292 από 28-12-2005 Διαταγή μας).

Τα αποδεικτικά επίδοσης των πληροφοριακών δελτίων στους κρατούμενους αλλοδαπούς τηρούνται στο αρχείο των Υπηρεσιών κράτησης αυτών.

**Παράγραφος 43 της έκθεσης
Κατάρτιση ατομικού φακέλου
των υπό απέλαση κρατουμένων αλλοδαπών**

Για κάθε υπό απέλαση κρατούμενο αλλοδαπό καταρτίζεται ατομικός φάκελος. Στοιχεία που αφορούν την έναρξη και λήξη της κράτησης του, καθώς και τις μεταγωγές καταχωρούνται σε ειδικό βιβλίο κρατουμένων της Υπηρεσίας που κρατείται.

**6. Εγκαταστάσεις του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας
Παράγραφοι 45, 46 και 47 της έκθεσης**

α) Σε συνεργασία με το Λιμεναρχείο Χίου και τις τοπικές αρχές και υπό την επίβλεψη της Νομαρχίας Χίου κατασκευάστηκε και ήδη λειτουργεί ως χώρος υποδοχής των παράνομων μεταναστών προκατασκευασμένο οίκημα με τα εξής χαρακτηριστικά:

αα) η συνολική επιφάνεια των εσωτερικών χώρων ανέρχεται στα 40 τετραγωνικά μέτρα και αποτελείται από τρία δωμάτια και μια τουαλέτα. Η σκεπή έχει κατασκευαστεί με κεραμίδια με αποτέλεσμα να διατηρείται χαμηλή η θερμοκρασία στο εσωτερικό του κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Το οίκημα έχει ικανοποιητικό αριθμό παραθύρων, που εξασφαλίζουν τον αερισμό καθώς και το φωτισμό με φυσικό φως. Το κέντρο υποδοχής διαθέτει επίσης ικανοποιητικό αριθμό κρεβατιών και κλινοσκεπασμάτων. Ο χώρος απολυμαίνεται τακτικά και διατηρείται διαρκώς καθαρός.

ββ) Στις περιπτώσεις εισροής μεγάλου αριθμού παράνομων μεταναστών η εφαρμογή του σχεδίου ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟ εξασφαλίζει την άμεση παροχή ιατρικής φροντίδας, συσσιτίων και στέγασης σε καλές συνθήκες διαβίωσης.

β) Ως προς τις παρατηρήσεις της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων σχετικά με τις συνθήκες διαμονής των παράνομων μεταναστών στους χώρους φύλαξης / κράτησης που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Λιμεναρχείου Μυτιλήνης:

αα) Ο χώρος στον οποίο αναφέρεται η Επιτροπή και διατυπώνει συστάσεις δεν χρησιμοποιείται ως χώρος υποδοχής παράνομων μεταναστών. Οι παράνομοι μετανάστες παραμένουν για ιδιαίτερα σύντομο χρονικό διάστημα (δύο έως τρεις ώρες) προκειμένου να διεκπεραιώσουν οι λιμενικές αρχές τις προβλεπόμενες από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας διαδικασίες. Επιπλέον, ο προαναφερόμενος χώρος του Κεντρικού Λιμεναρχείου Μυτιλήνης επισκευάστηκε, απολυμάνθηκε και καθαρίστηκε.

ββ) Στη Μυτιλήνη λειτουργεί σύγχρονο κέντρο υποδοχής παράνομων μεταναστών, εκτός των ορίων της δικαιοδοσίας του Λιμεναρχείου της Μυτιλήνης, χωρητικότητας 250 ατόμων. Το κέντρο είναι επανδρωμένο με γιατρούς και οι συνθήκες διαβίωσης θεωρούνται εξαιρετικές.

**7. Ειδικοί χώροι φύλαξης αλλοδαπών
Παράγραφος 48 της έκθεσης. Ρυθμίσεις για τις εγκαταστάσεις
κράτησης των αλλοδαπών δυνάμει του άρθρου 81 του Ν. 3386/2005**

Στις 13.6.2006 πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης σύσκεψη με τη συμμετοχή εκπροσώπων των συναρμόδιων υπουργείων και της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου προκειμένου να επιταχυνθούν οι διαδικασίες για την ίδρυση χώρων φύλαξης των αλλοδαπών λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις της αντιπροσωπείας της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων για τις ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης θα καταγράψει άμεσα τον αριθμό των κρατούμενων και των υπό απέλαση αλλοδαπών που διαχειρίζεται κατά μέσον όρο και καθημερινά ανά γεωγραφική περιοχή προκειμένου να υποδείξει πού θα ιδρυθούν οι ειδικοί χώροι φύλαξης που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 81 του Ν. 3386/2005 καθώς και τα ειδικότερα χαρακτηριστικά τους. Αφού ενημερωθεί για τους σχετικούς χώρους από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου θα είναι σε θέση σε διάστημα λίγων ημερών να υποβάλει προτάσεις για τους διαθέσιμους δημόσιους χώρους (θα διερευνήσει μετα-

ξύ άλλων τη δυνατότητα επέκτασης των δομών που ήδη λειτουργούν γι' αυτόν το σκοπό). Στη συνέχεια, μετά την αξιολόγηση του κόστους του σχεδίου (υπολογισμός του κόστους ανέγερσης και λειτουργίας) το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών θα καταβάλει προσπάθεια για την ανεύρεση των απαιτούμενων πόρων ώστε να περιληφθούν στον κρατικό προϋπολογισμό.

Κατ' εφαρμογή του σχεδίου ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟ (για τις περιπτώσεις των αλλοδαπών που εισέρχονται παράνομα στη χώρα από τη θάλασσα) και του σχεδίου ΒΑΛΚΑΝΙΟ (για τις περιπτώσεις των αλλοδαπών που εισέρχονται παράνομα στη χώρα από τη ξηρά) οι παράνομοι αλλοδαποί κρατούνται στα κέντρα προσωρινής φιλοξενίας των παράνομων μεταναστών των οποίων η λειτουργία υπάγεται στη δικαιοδοσία των νομαρχιακών διοικήσεων που διασφαλίζουν την προσωρινή διαμονή τους, τη σίτισή τους και την παροχή ιατρικής φροντίδας με κόστος που βαρύνει τα Υπουργεία Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Διευκρινίζεται ότι στο πλαίσιο της υλοποίησης των σχεδίων ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟ και ΒΑΛΚΑΝΙΟ θα προβλεφθεί ετήσια δαπάνη ύψους 3.500.000 ευρώ στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα έξοδα που αφορούν στην παροχή βοήθειας (αγορά ειδών υγιεινής και φαρμάκων), στη σίτιση και στη μεταφορά των παράνομων μεταναστών καθώς και στη συντήρηση των ήδη λειτουργούντων κέντρων υποδοχής.

Παράγραφοι 63 και 64 της έκθεσης Κέντρο κράτησης αλλοδαπών Μυτιλήνης

Στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών στη Μυτιλήνη, έγιναν πρόσφατα εργασίες συντήρησης από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λέσβου. Σημειώνεται ότι όλες οι υποδείξεις της επιτροπής, που αφορούσαν σε επισκευές παραθύρων, χώρων υγιεινής και στο σύστημα θέρμανσης του εν λόγω κέντρου, υλοποιήθηκαν αμέσως. Επίσης, αγοράστηκαν κρεβάτια, στρώματα και είδη ατομικής υγιεινής.

Παράγραφος 69 της έκθεσης Διευκρίνιση για τις προθεσμίες υποβολής αιτήματος ασύλου

Οι διατάξεις του Π.Δ. 61/1999 προβλέπουν:

α) Σε ότι αφορά την υποβολή αιτήματος ασύλου, αυτό μπορεί να κατατεθεί τόσο κατά την είσοδο του αλλοδαπού στη χώρα, όσο και στο εσωτερικό της χώρας, χωρίς κανένα περιορισμό.

β) Σε ότι αφορά τις προσφυγές:

Προσφυγή επί απορριπτικής απόφασης ασύλου επιτρέπεται σε όλες τις περιπτώσεις, με τον περιορισμό της προθεσμίας υποβολής της που είναι:

- εντός τριάντα (30) ημερών, στην περίπτωση που το αίτημα ασύλου εξετάζεται με την κανονική διαδικασία,
- δέκα (10) ημερών, στην ταχύρυθμη διαδικασία και
- πέντε (5) ημερών, στις περιπτώσεις που ο προσφεύγων αλλοδαπός βρίσκεται σε αίθουσα διερχομένων σε αερολιμένα ή λιμένα και δεν του έχει επιτραπεί η είσοδος στη χώρα.

Παράγραφος 70 της έκθεσης Επικοινωνία κρατουμένων

Σε όλους τους χώρους κράτησης (Χίο, Μυτιλήνη, Βέννα) υπάρχει δυνατότητα τηλεφωνικής επικοινωνίας για τους κρατουμένους, με τα εγκατεστημένα καρτοτηλέφωνα.